

Övergripande skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande skolfrågor och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, pågående arbeten och vidtagna åtgärder.

Motionerna tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, skolvalet, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer och it i skolan.

I betänkandet finns 28 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden.....	8
Åtgärder för att höja kunskapsresultaten	8
Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet	22
Val av skola.....	28
Fristående skolor	34
Tillsyn	47
Särskilda undervisningsformer	53
It i skolan.....	58
Reservationer	63
1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M)	63
2. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD).....	64
3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L)	65
4. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (KD)	65
5. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (M)	67
6. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (SD).....	68
7. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (V)	69
8. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (L).....	70
9. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (KD)	71
10. Val av skola, punkt 3 (V).....	72
11. Val av skola, punkt 3 (KD).....	73
12. Ett fritt och aktivt skolval, punkt 4 (M, C, L, KD)	73
13. Fristående skolor, punkt 5 (M)	74
14. Fristående skolor, punkt 5 (SD).....	75
15. Fristående skolor, punkt 5 (C)	77
16. Fristående skolor, punkt 5 (V).....	78
17. Fristående skolor, punkt 5 (L)	79
18. Fristående skolor, punkt 5 (KD)	80
19. Nya religiösa friskolor, punkt 6 (SD, L).....	81
20. Tillsyn, punkt 7 (SD).....	81
21. Tillsyn, punkt 7 (C)	82
22. Tillsyn, punkt 7 (V)	83
23. Tillsyn, punkt 7 (KD)	84
24. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (M).....	85
25. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (C).....	86
26. It i skolan, punkt 9 (M).....	87
27. It i skolan, punkt 9 (C).....	88
28. It i skolan, punkt 9 (V)	89
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	90
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	90

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkandena 24 och 26,

2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S),

2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1,

2017/18:2025 av Anette Åkesson (M),

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 14 och 38 samt

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (L)

Reservation 4 (KD)

2. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (L)

Reservation 9 (KD)

3. Val av skola

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 4 och 6,

2017/18:2244 av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (båda M),

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 5 och

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 29.

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (KD)

4. Ett fritt och aktivt skolval

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1444 av Jörgen Warborn (M),

2017/18:3039 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 10 och 11,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 27 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 31 och 33.

Reservation 12 (M, C, L, KD)

5. Fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,

2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (V)

Reservation 17 (L)

Reservation 18 (KD)

6. Nya religiösa friskolor

Riksdagen avslår motion

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 24.

Reservation 19 (SD, L)

7. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5,
2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1,
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) yrkande 1,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 17 och 30 samt
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 34 och 35.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (V)

Reservation 23 (KD)

8. Särskilda undervisningsformer

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2,
2017/18:2213 av Krister Örnfjäder och Laila Naraghi (båda S),
2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3,
2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 7,
2017/18:3489 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 7 och 10.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (C)

9. It i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S),
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,
2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 och
2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Reservation 26 (M)

Reservation 27 (C)

Reservation 28 (V)

Stockholm den 20 mars 2018

På utbildningsutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Lena Emilsson (S) och Ida Drougge (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 82 motionsyrkanden om övergripande skolfrågor i skolväsendet från allmänna motionstiden 2017/18.

En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Motionerna rör bl.a. frågor om åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, skolvalet, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer och it i skolan.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och huvudmän.

I det här betänkandet behandlar utskottet främst motioner från den allmänna motionstiden om övergripande frågor i skolväsendet. Utskottet behandlar även frågor om lärare och elever i utskottets planerade betänkande 2017/18:UbU19 och grundläggande frågor om utbildningen i utskottets planerade betänkande 2017/18:UbU20.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förslag på olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten och undervisningstiden.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (L) och 4 (KD).

Motionerna

Åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 vill motionärerna inrätta nationella kvalitetskrav för skolan. Motionärerna vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor där det finns brister och anser att det behövs reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten.

I yrkande 31 begärs tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna. Motionärerna framhåller att övergången från förberedelseklass till ordinarie klass inte är formaliserad och vill att Skolverket tar fram underlag för vilka kunskapsmål en elev bör uppnå för att få gå vidare från en klass till en annan.

I partimotion 2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8 ser motionärerna skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor som en central jämställdhetsfråga. Motionärerna förespråkar en skolpolitik med höga förväntningar på eleverna, trygghet i klassrummet och skickliga lärare som ges goda förutsättningar att undervisa. Med mer kunskap om genusfrågor i skolan kan enligt motionärerna lärare och personal arbeta mer effektivt för att könsrollerna inte ska påverka individen negativt.

I kommittémotion 2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4 begärs att grundskolans lägre årskurser ska ges möjlighet att erbjuda läxhjälp på fritis. En av tankarna bakom fritis är att komplettera hemmet och föräldrarna, och det skulle vara både naturligt och effektivt om fritis skulle kunna komplettera hemmet med läxhjälp. Verksamheten inom fritis kommer att behöva personalförstärkningar efter en sådan reform, men det blir ändå enligt motionärerna mer förmånligt än att anställa extra lärare för att skolan ska erbjuda läxhjälp.

I kommittémotion 2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 26 anser motionärerna att elever som behöver hjälp med läxläsning ska erbjudas sådant stöd av skolan och avvisar därmed förslag om att ta bort läxor som ett inslag i lärandet. I stället ska elever erbjudas läxhjälp, som i de lägre årskurserna ska erbjudas på Fritis.

I kommittémotion 2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20 anser motionärerna att man behöver vidta åtgärder med anledning av att pojkar har sämre prestationer i skolan. Pojkarnas sämre prestationer är ett jämställdhetsproblem och ett framtida samhällsproblem som behöver åtgärdas. Lösningar i form av en ökad medvetenhet hos lärarkåren, ett bättre individuellt perspektiv för varje elev och smidigare övergångar mellan grundskola, högre utbildning och arbetsliv framhålls enligt motionärerna av OECD.

I motion 2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S) behandlar motionären frågan om åtgärder för att få fler unga att klara skolan. Motionären framhåller att kommuner och huvudmän inte ger tillräckligt stöd till skolorna, särskilt när det gäller långvarig frånvaro med en komplex problembild och att de behöver se till att insatserna följs upp och utvärderas.

I motion 2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1 behandlas för- och grundskolans uppdrag. Enligt motionärerna är tiden i lågstadiet viktig att ta vara på. För att ge mer tid till varje elev behöver klasserna i vissa kommuner minska, medan det i andra kommuner behöver anställas fler behöriga lärare.

Undervisningstiden

I motion 2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M) vill motionären att man ser över möjligheten att införa fler skoldagar per läsår och utöka den garanterade undervisningstiden i grundskolan. En ytterligare utökad garanterad undervisning skulle enligt motionären vara ett led i att minska stressen och öka möjligheterna för att fler elever ska hinna uppnå de grundläggande kunskapsmålen.

I motion 2017/18:2025 av Anette Åkesson (M) begärs att den nationella timplanen bör ange undervisningstid i minuter alternativt timmar per vecka för att säkerställa en mer likvärdig mängd undervisning för alla elever i grundskolan. Den faktiska undervisningstiden i minuter eller timmar beror på antalet veckor som används vid schemaläggning per läsår.

I kommittémotion 2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 24 begärs att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs och öka möjligheterna att upptäcka elever som halkat efter i undervisningen.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 14 anser motionärerna att undervisningstiden i ämnet svenska med fokus på läsning bör utökas på sikt. Utvecklingen under ett flertal år har varit att den faktiska tiden för ämnesundervisning trängs undan av fler och fler uppgifter som läggs på lärarna. Vi bedömer att det kommer att behövas mer insatser för att värna en god utveckling av läsförståelsen.

I yrkande 38 begärs att det ska införas en stadiindelad timplan som syftar till att underlätta för huvudmännen att garantera att eleverna får den undervisningstid de har rätt till.

Kunskapsresultaten

Gällande rätt

Grundläggande bestämmelser

I en av portalparagraferna i skollagen (2010:800) sägs att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt, och en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 §). I förarbetena till skollagen anges att de allmänt hållna formuleringarna i första hand utgör en grundval för tolkningen av andra mer konkret utformade bestämmelser (prop. 2009/10:165 s. 634). En elevs svårigheter ska i första hand lösas inom ramen för den ledning och stimulans för lärande och personlig utveckling som alla elever ska ges enligt 3 kap. 3 § skollagen. Enligt bestämmelsen ska elever utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Särskilt stöd

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 5 a, 8 och 9 §§ skollagen). De bestämmelser som reglerar stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd kompletteras i skollagen fr.o.m. den 29 juni 2018. Genom ändringen ska användningen av nationella bedömningsstöd ingå i exemplifieringen av på vilka sätt det kan framkomma att det kan befaras att en elev inte kommer att

nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (prop. 2017/18:14, bet. 2017/18:UbU5, rskr. 2017/18:44).

Lovskola

Den 1 augusti 2017 infördes bestämmelser i skollagen om att huvudmän ska vara skyldiga att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov (10 kap. 23 a–23 f §§ skollagen). Enligt bestämmelserna ska en huvudman erbjuda lovskola till elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att i nästa årskurs inte nå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskola ska även erbjudas elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen.

Förberedelseklass

Den 1 januari 2016 trädde nya bestämmelser (prop. 2014/15:45, bet. 2014/15:UbU6, rskr. 2014/15:177) i kraft i skollagen om mottagande och skolgång för nyanlända elever (3 kap. 12 a–f §§). Genom ändringarna fördes det bl.a. in bestämmelser i skollagen om att en nyanländs kunskaper ska bedömas. Resultatet av bedömningen ska ingå i underlaget för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt för planeringen av undervisningen och vid fördelningen av undervisningstiden. En nyanländ elev som har bedömts enligt ovanstående ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden i övrigt. Rektorn ska besluta om en sådan elevs placering i årskurs så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven har tagits emot. Eleven ska inom samma tid placeras i den undervisningsgrupp som eleven normalt ska tillhöra. En nyanländ elev som saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket för att kunna följa och tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen ska delvis undervisas i förberedelseklass. En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper för att kunna delta i undervisningen i ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till. Undervisning i förberedelseklass ska inte få pågå längre än två år.

Bakgrund och pågående arbete

Internationella undersökningar om kunskapsresultaten i skolan

De internationella studierna Trends in International Mathematics and Science Study (Timss) och Programme for International Student Assessment (PISA) mäter resultatutvecklingen över tid i matematik, naturvetenskap och läsförståelse. Timss genomförs i årskurs 4 och 8 i matematik och naturvetenskap, och PISA genomförs bland 15-åringar (företrädesvis årskurs 9 i Sverige) i matematik, naturvetenskap och läsförståelse. Sverige har i båda dessa studier

under en längre tid visat sjunkande resultat bland både flickor och pojkar i de högre årskurserna.

Den internationella kunskapsmätningen Timss 2015 visar dock ett trendbrott. Efter försämringar i tidigare undersökningar förbättras nu tre av fyra resultat. Fjärdeklassarna förbättrar sig i matematik och når samma nivå i naturvetenskap som i förra undersökningen. Åttondeklassarna blir bättre i både matematik och naturvetenskap.

Även i PISA 2015 har den negativa trenden brutits och resultaten är tillbaka på samma nivå som 2009. Efter flera PISA-undersökningar med sjunkande resultat har nu svenska 15-åringars kunskaper förbättrats. Läsförståelsen och matematiken har förbättrats, och inom naturvetenskap syns tecken på en positiv utveckling. I den förra PISA-undersökningen från 2012 presterade svenska elever under genomsnittet för OECD-länder inom alla tre kunskapsområdena (Skolverket 2013, rapport 398, s. 32). Nu placerar sig Sverige på eller över genomsnittet.

När det gäller skillnaden mellan pojkars och flickors prestationer framgår att svenska pojkar och flickor presterar på samma nivå i både naturvetenskap och matematik. I läsförståelse presterar flickor på en högre genomsnittlig nivå än pojkar. Resultatskillnaderna i läsförståelse mellan pojkar och flickor har minskat jämfört med PISA 2012. Detta är ett genomgående mönster i nästan alla OECD-länder.

Pirls (Progress in International Reading Literacy Study) är en internationellt jämförande studie som undersöker elevers kunskaper i och attityder till läsning i årskurs 4. I Pirls 2016 deltog Sverige för fjärde gången. Totalt deltog 50 länder i Pirls 2016.

Pirls 2016 visar ett trendbrott i resultatutvecklingen. Svenska elever har i genomsnitt 555 poäng, vilket är 16 poäng över genomsnittet i EU- och OECD-länderna. Eleverna har förbättrat sitt resultat med 13 poäng sedan den förra Pirls-mätningen 2011, då den genomsnittliga poängen var 542 poäng. Det är också en större andel 2016 än 2011 som presterar på en hög eller avancerad nivå. Nedgången mellan 2011 och 2016 berodde till stor del på elevernas sämre läsförmåga när det gällde sakprosa. Detta syns inte längre i Pirls 2016. Där presterar eleverna lika bra när det gäller läsning av både sakprosa och skönlitteratur. Vidare framgår bl.a. att flickor presterar bättre än pojkar. Resultatet gäller bl.a. Sverige, övriga Norden och genomsnittet för EU- och OECD-länderna. För Sveriges del är skillnaden mellan flickors och pojkars resultat lika stor nu som vid den första Pirls-studien 2001 (Skolverket, Rapport 463 2017).

ePirls (Progress in International Reading Literacy Study) är en internationellt jämförande studie som undersöker elevers kunskaper i och attityder till digital läsning i årskurs 4. ePirls genomfördes för första gången 2016. Totalt deltog 14 länder i ePirls 2016.

ePirls visar att svenska elever har en god digital läsförmåga. De svenska eleverna har i genomsnitt 559 poäng på ePirls-provet, vilket är 13 poäng över genomsnittet för EU- och OECD-länderna. Av de 14 deltagande länderna

presterar bara Singapore, Norge och Irland bättre än Sverige. De svenska elevernas resultat på ePirls är 4 poäng högre än på Pirls. Det innebär att eleverna presterar bättre i digital läsning än i läsning av papperstexter. Flickor presterar bättre på ePirls än pojkar. Skillnaden är lika stor som skillnaden mellan flickors och pojkars resultat på Pirls (Skolverket, Rapport 464 2017).

Nationella skolutvecklingsprogram

Skolverket har i uppdrag av regeringen att genomföra insatser i nationella skolutvecklingsprogram (U2015/03844/SU2017/00301/S). Med hjälp av insatserna ska huvudmän, förskolor och skolor få goda möjligheter att utveckla undervisningen och den pedagogiska verksamheten. Insatserna ska bidra till att skapa förutsättningar för barns utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Insatserna ska ha fokus på grundskolan och motsvarande skolformer samt på gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Insatserna ska riktas till hela systemet, från huvudmänna- till skolenhetsnivå. Skolverket redovisade under hösten 2015 och vintern 2016 en plan för åren 2016–2019 när det gäller utformning, innehåll och genomförande av uppdraget. Genomförandeplanen innefattar åtta olika program: systematiskt kvalitetsarbete, digitalisering, kunskaper och värden, betyg och bedömning, nyanländas lärande, skola och arbetsliv och högre studier, elevhälsa samt styrning och ledning. På Skolverkets webbplats finns det information om de insatser som finns tillgängliga inom de olika programmen. En utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen för 2016 och 2017 ska lämnas till Utbildningsdepartementet senast den 13 april 2018.

Samverkan för bästa skola

Skolverket har sedan 2015 även i uppdrag att inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola i dialog med huvudmän genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor. Insatserna riktas till skolor med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier, och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand (U2015/03357/S). Regeringen fattade i januari 2017 beslut om att bredda Samverkan för bästa skola till att, utöver grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasie- och gymnasiesärskolan, även innefatta förskolan och förskoleklassen (U2017/00301/S). Bedömningen av vilka skolor som ska prioriteras ska främst baseras på underlag från Skolinspektionen som fått i uppdrag att lämna ett sådant underlag. Hittills har ett 60-tal huvudmän (kommuner eller fristående skolor) valts ut för att delta i satsningen. Skolverket kommer överens med varje berörd huvudman om hur insatserna ska utformas och genomföras. Samarbetet mellan Skolverket och respektive skolhuvudman kan pågå i upp till tre år.

De största insatserna på skolorna gäller stöd för det systematiska kvalitetsarbetet samt insatser gällande undervisning och lärande. Därutöver

görs insatser inom områdena betyg och bedömning, trygghet och studiero och extra anpassning och särskilt stöd (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 105).

Skolkommissionen

Regeringen tillsatte 2015 års skolkommission (dir. 2015:35) som skulle lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. I Skolkommissionens delbetänkande från maj 2016 (SOU 2016:38) redovisar kommissionen bl.a. en långsiktig plan med utvecklingsområden, som enligt kommissionen utgör en sammanhållen reformstrategi för att råda bot på skolsystemets systemsvagheter. Skolkommissionen lämnade sedan sitt slutbetänkande, Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35), i april 2017. I slutbetänkandet visar en nulägesbeskrivning på svagheter i skolans styrning, bl.a. i form av en splittrad ansvarsfördelning och otillräcklig kompensatorisk resursfördelning samt på problem med segregation och ojämlikhet.

I budgetpropositionen för 2018 föreslog regeringen i enlighet med förslag från Skolkommissionen en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av skolan. Medlen ska fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund. Bidraget ska vidare vara villkorat, så att de tillförda medlen leder till ökade insatser för jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheten. För 2018 avsatte regeringen 1 miljard kronor för ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan och 500 miljoner kronor för en förstärkt investering i de mest utsatta grundskolorna genom att införa en jämlikhetspeng för att öka andelen elever behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.1.5 och 10.1.21, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125).

Läxhjälp

Förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid innehåller bestämmelser om statsbidrag för frivilligt anordnande av hjälp med läxor eller annat skolarbete till elever. Enligt förordningen får statsbidrag lämnas till den som är huvudman för grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola och till en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete. För att öka elevernas möjlighet till hjälp med läxor eller annat skolarbete finns inga krav i förordningen på att en huvudman behöver använda behöriga lärare. I stället får huvudmannen, för denna hjälp, utöver lärare använda sig av annan personal inom huvudmannens organisation.

För att ytterligare minska familjebakgrundens påverkan på elevernas förutsättningar att klara sina läxor vill regeringen också underlätta föräldrars delaktighet i lärandet. Regeringen anser att om föräldrarna får uppdaterade kunskaper om vad deras barn läser i skolan kan de bli ett bättre stöd i läxläsningen hemma. Regeringen avsatte därför 50 000 000 kronor fr.o.m.

2018 för att möjliggöra studieförbundsinsatser som syftar till att öka föräldrars delaktighet i lärandet i skolan (prop. 2017/18:1 utg.omr. 17 avsnitt 17.5.1).

Skillnader i resultat mellan olika elevgrupper

I Skolverkets lägesbedömning 2017 finns statistik om att flickor har bättre resultat än pojkar. I rapporten framgår att den nationella statistiken för grund- och gymnasieskolan tydligt visar att flickor fortsatt har bättre studieresultat än pojkar. Våren 2016 var flickornas genomsnittliga meritvärde i grundskolan 241,1, medan pojkarnas var 208,7. Flickorna hade i snitt också högre betyg än pojkarna i alla ämnen. Minst var skillnaden i idrott och hälsa och i matematik. I gymnasieskolan var det fler kvinnor än män som tog examen, framför allt på de högskoleförberedande programmen. År 2016 tog 79 procent av kvinnorna jämfört med 72 procent av männen på de högskoleförberedande programmen examen inom tre år. Resultaten från de senaste internationella studierna ger en mer splittrad bild. Flickorna presterade i genomsnitt bättre än pojkarna i läsförståelse enligt PISA, men skillnaderna hade minskat jämfört med tidigare. I naturvetenskap presterade flickorna i årskurs 4 något bättre än pojkarna, medan pojkarna i årskurs 8 presterade något bättre i matematik än flickorna. Bland gymnasieeleverna presterade männen bättre än kvinnorna när det gällde både avancerad matematik och fysik. Inom naturvetenskap, matematik och läsförståelse fanns genomgående en större resultatspridning bland pojkar än bland flickor.

Utredningen Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås (U 2017:07)

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I direktiven påpekas att drygt 17 800 elever eller 16,9 procent (12,7 procent av flickorna och 21 procent av pojkarna) lämnade grundskolan vårterminen 2016 utan att ha blivit behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Vidare sägs att eftersom många elever inte får det stöd de behöver, trots att lagstiftningen föreskriver att så ska ske, är det viktigt att se över orsaken till att arbetet inte fungerar väl på en del skolor. Utredaren ska därför bl.a. kartlägga och analysera brister i stödarbetet samt föreslå hur arbetet kan förbättras, och vid behov föreslå åtgärder och nödvändiga författningsändringar (dir. 2017:88). Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2019.

Lagrådsremissen En gymnasieutbildning för alla

Regeringen överlämnade lagrådsremissen En gymnasieutbildning för alla till Lagrådet den 15 februari 2018. Lagrådsremissen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som syftar till att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Förslagen innebär bl.a. att stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Detta gäller alla

skolformer som omfattas av bestämmelserna om stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vid övergångar mellan skolformer, eller inom en skolform, ska sådan information lämnas som behövs för att underlätta elevens övergång. Varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha en mentor som följer elevens kunskapsutveckling och studiesituation och som ska uppmärksamma om eleven behöver stöd.

Rektorn ska ges ett förtydligt ansvar att utreda upprepad eller längre frånvaro, och kommunernas ansvar för hur ungdomar är sysselsatta (kommunernas aktivitetsansvar) ska justeras för att bli mer träffsäkert. Strukturen och kvaliteten på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan ska förbättras. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. Eleverna ska ha rätt till en garanterad minsta undervisningstid och nyanlända elevers kunskaper ska bedömas vid mottagandet till språkintröduktion. Rätten att fullfölja utbildningen ska knytas till elevens individuella studieplan. Preparandutbildningen ska ersättas av en bredare utbildning inom programriktat val, och elever som har fyllt 19 år och bedöms klara av ett nationellt högskoleförberedande program ska få möjlighet till undantag från vissa behörighetskrav för att kunna börja programmet. Delar av lagstiftningspaketet föreslås träda i kraft den 1 juli 2018 och andra delar den 1 juli 2019.

Regeringen avser att våren 2018 lämna en proposition till riksdagen om en gymnasieutbildning för alla.

Lagrådsremissen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program

Regeringen överlämnade även lagrådsremissen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program till lagrådet den 19 februari 2018. Lagrådsremissen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800), bl.a. att kurser som ger grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå ska ingå i alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan. För att det ska vara möjligt utan att minska yrkesförberedelsen ska också programmets omfattning utökas, både vad gäller gymnasiepoäng och garanterad undervisningstid. Förslaget innebär att yrkesprogrammen barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet utökas till 2 700 gymnasiepoäng och övriga yrkesprogram utökas till 2 800 gymnasiepoäng. Vidare föreslås att den garanterande undervisningstiden för eleverna på yrkesprogram ska utökas i proportion till programmets ökade omfattning. Det ska dock vara möjligt att välja bort de högskoleförberedande kurserna. Regeringen bedömer att detta kan göra programmen mer attraktiva för elever som inte har bestämt sig för om de vill studera vidare efter gymnasieskolan eller inte. Elever på yrkesprogram har visserligen redan i dag rätt att läsa de behörighetsgivande kurserna, men det fungerar inte alltid i praktiken. Regeringen bedömer att detta kan ha bidragit till att andelen elever som väljer ett yrkesprogram har minskat under flera år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 och

tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2019. Regeringen avser att våren 2018 överlämna en proposition till riksdagen om ökade möjligheter till grundläggande behörighet och ett estetiskt ämne i gymnasieskolan.

Lagrådsremissen Samling för skolan

Regeringen överlämnade lagrådsremissen Samling för skolan till lagrådet den 22 februari 2018. Förslagen i lagrådsremissen är en viktig del i det strategiska arbetet för att förbättra den svenska skolan med utgångspunkt i bl.a. 2015 års skolkommissions förslag. Regeringen föreslår i remissen att det ska anges i skollagen att huvudmännen för förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Regeringen avser att våren 2018 lämna en proposition till riksdagen.

Undervisningstiden

Bakgrund och gällande rätt

Enligt skollagen (2010:800) är eleverna i de obligatoriska skolformerna, dvs. grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan garanterade ett antal timmar som undervisningen minst ska uppgå till under deras tid i skolformen. Undervisningstiden uppgår i grundskolan och grundsärskolan till 6 890 timmar, i specialskolan till 8 070 timmar och i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, till 4 425 timmar (10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen).

Av 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna i grundskolan. I skolförordningen anges även att huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (9 kap. 3 §).

Stadieindelad timplan

Regeringen föreslog i proposition 2016/17:143 En stadieindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor lagändringar med ikraftträdande den 1 juli 2018 som innebär att grundskolans nuvarande timplan, som är reglerad i en bilaga till skollagen, upphävs och att regeringen i skollagen får ett bemyndigande att fördela undervisningstiden i grundskolans timplan. Regeringen bedömde i propositionen att det bör införas en stadieindelad timplan i grundskolan och att den, i likhet med timplanerna för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan, ska regleras på förordningsnivå. Genom bemyndigandet ges regeringen således möjlighet att reglera en stadieindelad timplan för grundskolan. Regeringen framhöll i skälen för sin bedömning bl.a. att det finns studier som visar att det i dag förekommer brister i huvudmännens uppföljning av att eleverna verkligen får de undervisningstimmar som de har rätt till. Regeringen konstaterade att huvudmännen i stället i första hand lägger fokus

på att eleverna når kunskapskraven och att det naturligtvis är av centralt intresse för skolornas verksamhet att eleverna når dessa krav.

Enligt regeringen fanns det dock skäl att framhålla att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Av den anledningen var det enligt regeringen av betydelse att huvudmännen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till. Regeringen ansåg att en stadiindelad timplan skapar fler naturliga avstämningstillfällen och kan bidra till en bättre uppföljning av att eleverna får den tid som anges i timplanen. En tydlig uppdelning av timplanen i låg-, mellan- och högstadium kunde dessutom förväntas underlätta huvudmännens planering. Timplanen blir mer lättöverskådlig och möjliggör regelbundna uppföljningar, som enligt regeringen är nödvändiga för att kunna garantera att eleverna får den undervisning de har rätt till. Enligt regeringen kunde den stadielösa timplanen orsaka problem vid ett skolbyte eftersom en elev riskerar att inte få den undervisningstid som han eller hon är garanterad och därmed att gå miste om undervisning i delar av det centrala innehållet. Samtidigt finns det en risk för att eleven får läsa samma centrala innehåll två gånger. Med den nuvarande timplanen har undervisningstiden kommit att variera mellan olika huvudmän och skolor. Vidare upplever rektorer och lärare att elevernas rörlighet mellan skolor och kommuner har ökat och därmed att skolpersonalen i dag arbetar under delvis nya förutsättningar. Den information som följer med när en elev byter skola kan se väldigt olika ut, och det saknas ofta uppgifter om hur mycket undervisningstid som eleven fått vid den tidigare skolan.

Utskottet tillstyrkte i sitt betänkande 2016/17:UbU23 som en följd av detta regeringens lagförslag (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339). Regeringen har genom en ändring i skolförordningen (2011:185) som träder i kraft den 1 juli 2018 infört en stadiindelad timplan för grundskolan (SFS 2017:1236).

Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att även ge förslag på hur timplanerna för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan kan bli stadiindelade. Förslagen lämnas till regeringen senast den 1 april 2018. Regeringen avser att även dessa timplaner ska börja gälla från höstterminen (2018U2017/01874/S).

Utökad undervisningstid i matematik

Undervisningstiden i matematik utökades hösten 2013 med 120 timmar i grundskolan och motsvarande skolformer. Den totala undervisningstiden i grundskolan ökade på motsvarande sätt med 120 timmar (prop. 2012/13:64, bet. 2012/13:UbU16, rskr. 2012/13:199).

Hösten 2016 utökades den minsta totala undervisningstiden med ytterligare 105 timmar i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt i grundsärskolan, utom inom inriktningen träningsskolan (prop. 2015/16:149, bet. 2015/16:UbU21, rskr. 2015/16:256). Det framgick av propositionen att den

utökade undervisningstiden skulle användas för ämnet matematik i grundskolan.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att undervisningstiden i matematik ska utökas i årskurs 7–9 (bet. 2014/15:UbU9, punkten 3, rskr. 2014/15:135 och bet. 2015/16:UbU12, punkten 2, rskr. 2015/16:168).

Regeringen har i promemorian En studieindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor (U2016/03475/S) föreslagit att antalet undervisningstimmar i matematik utökas med 105 timmar i årskurs 7–9 fr.o.m. den 1 juli 2019. I grundskolan och i specialskolan föreslås att elevens val minskas med 105 timmar och förs över till ämnet matematik. I grundsärskolan föreslås att elevens val minskas med 45 timmar och slöjd med 60 undervisningstimmar för att föras över till undervisningstiden i matematik.

Inom Regeringskansliet pågår det ett arbete med ändringar i skolförordningen (2011:185) som bl.a. avser utökad undervisningstid i matematik i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan i enlighet med vad som föreslås i promemorian En studieindelad timplan i grundskolan och andra närliggande frågor. Förordningsändringarna i fråga om utökad undervisningstid i matematik planeras att beslutas under hösten 2018 och träda i kraft den 1 juli 2019 (se bet. 2016/17:UbU23 s. 20 och prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 195).

Utökad undervisningstid i idrott och hälsa

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen ska återkomma med ett förslag om att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan ska utökas med 100 timmar (bet. 2015/16:UbU14, rskr. 2015/16:228). Regeringen avser att göra en ändring i skolförordningen (2011:185) med innebörden att undervisningstiden i idrott och hälsa i grundskolan utökas med 100 timmar fr.o.m. hösten 2019, medan undervisningstiden i elevens val minskas med motsvarande antal timmar. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottet vill framhålla att alla elever har rätt att utvecklas och skolan ska ge alla möjligheter att nå kunskapsmålen oavsett bakgrund och behov. Utskottet kan konstatera att det behövs fortsatta insatser för att lyfta skolorna och elevernas resultat och utskottet vill därför uppmärksamma det arbete som pågår för att ge mer kunskap för alla elever.

När det gäller motioner om att det behöver vidtas olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten vill utskottet framhålla att regeringen har gjort en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med förslag från Skolkommissionen och avsatt 1 miljard kronor för 2018 för ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan och 500 miljoner kronor genom att införa en jämlikhetspeng för att öka andelen elever behöriga

till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utskottet välkomnar denna förstärkning av resurserna till skolan.

Utskottet vill även uppmärksamma att utvecklingen av den svenska skolan är på rätt väg. Under det gångna året har internationella kunskapsmätningar visat att elevernas kunskaper i svensk skola förbättrats. Sedan tidigare har de internationella undersökningarna PISA 2015 och Timss 2015 visat att den negativa trenden brutits och att elevernas resultat har förbättrats. Även de senare genomförda internationella undersökningarna Pirls 2016 och ePirls visar ett tredebrott i resultatutvecklingen med förbättrade resultat för eleverna. Pirls och ePirls visar dock att flickor presterar bättre än pojkar.

Utskottet vill också lyfta fram det arbete som sker inom samverkan för bästa skola och de nationella skolutvecklingsprogrammen för att förbättra resultaten i skolan.

Frågan om att pojkars resultat fortfarande är sämre än flickors är enligt utskottets mening oroande, vilket framgår av Skolverkets lägesbedömning 2017. Regeringen vidtar dock en mängd åtgärder för att höja kunskapsresultaten i skolan för såväl pojkar som flickor. Regeringen tillsatte under 2017 utredningen Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås (U 2017:07). Utredningen har bl.a. i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Regeringen avser även att under våren 2018 lämna en proposition till riksdagen om en gymnasieutbildning för alla med förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som syftar till att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Regeringen avser vidare att under våren 2018 överlämna en proposition till riksdagen om ökade möjligheter till grundläggande behörighet och ett estetiskt ämne i gymnasieskolan med förslag som ska göra yrkesprogrammen mer attraktiva för elever som inte har bestämt sig för om de vill studera vidare efter gymnasieskolan eller inte.

När det gäller frågan om kunskapskontroller mellan årskurserna och övergången från förberedelseklassen till ordinarie klass vill utskottet framhålla att det framgår av regleringen i skollagen att en elev inte får undervisas enbart i förberedelseklass utan även ska ges undervisning tillsammans med den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till. När en elev har sådana svensk-kunskaper att denna kan delta i den ordinarie undervisningen ska förberedelseklassen inte längre vara aktuell. Det tydliggörs också i skollagen att en nyanländs kunskaper ska bedömas och att resultatet av bedömningen ska ingå i underlaget för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt för planeringen av undervisningen och vid fördelningen av undervisningstiden.

Utskottet kan konstatera att det inte finns någon reglering i skollagen som gäller läxor och att läxor alltså inte är obligatoriskt. Det är därför upp till lärare och rektorer att utifrån sina respektive uppdrag avgöra om och i sådana fall hur de vill arbeta med läxor som en del av den pedagogiska verksamheten. De

ska dock alltid se till att eleverna når kunskapskraven, att undervisningen är likvärdig och att varje elev utvecklas så långt som möjligt.

Enligt förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid får statsbidrag lämnas till den som är huvudman för grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola och till en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete. Utskottet vill även i sammanhanget upplysa om att regeringen har avsatt 50 000 000 kronor fr.o.m. 2018 för att möjliggöra studieförbundsinsatser som syftar till att öka föräldrars delaktighet i lärandet i skolan.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:906 (SD) yrkande 4, 2017/18:1062 (SD) yrkande 26, 2017/18:1394 (S), 2017/18:3567 (M) yrkandena 1 och 31, 2017/18:3574 (L) yrkande 8, 2017/18:3625 (KD) yrkande 20 och 2017/18:1914 (S) yrkande 1.

Undervisningstiden

När det sedan gäller frågan om att införa fler skoldagar per läsår och utöka undervisningstiden vill utskottet upplysa om att regeringen under 2013 och 2016 utökade undervisningstiden i matematik i grundskolan med sammanlagt 225 timmar (prop. 2012/13:64, bet. 2012/13:UbU16, rskr. 2012/13:99 och prop. 2015/16:149, bet. 2015/16:UbU21, rskr. 2015/16:256). Vidare pågår det ett arbete inom Regeringskansliet med ändringar i skolförordningen (2011:185) som bl.a. avser utökad undervisningstid i matematik i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan med 105 timmar i årskurs 7–9 fr.o.m. den 1 juli 2019. Regeringen har även aviserat att den avser att utöka undervisningstiden i idrott och hälsa i grundskolan med 100 timmar fr.o.m. hösten 2019.

När det gäller övriga motioner om undervisningstiden kan utskottet konstatera att det kommer att införas en stadiindelad timplan i grundskolan fr.o.m. den 1 juli 2018. Utskottet vill betona vikten av att eleverna får de undervisningstimmar de har rätt till och att en tydlig uppdelning av timplanen i låg-, mellan- och högstadium kan förväntas underlätta huvudmännens planering. Timplanen blir mer lättöverskådlig och möjliggör regelbundna uppföljningar, som enligt utskottets mening är nödvändiga för att kunna garantera att eleverna får den undervisning de har rätt till.

Utskottet anser med det anförda att det inte finns skäl att tillstyrka motionerna 2017/18:519 (M), 2017/18:1062 (SD) yrkande 24, 2017/18:2025 (M) och 2017/18:3601 (KD) yrkandena 14 och 38.

Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet.

Jämför reservation 5 (M), 6 (SD), 7 (V), 8 (L) och 9 (KD).

Motionerna

Ansvarsfördelningen

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7 anser motionärerna att man behöver utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan. Motionärerna anser att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten ska övergå till statligt huvudmannaskap, oavsett vem som är huvudman.

I kommittémotion 2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att bl.a. svensk gymnasieskola ska få ett statligt huvudmannaskap. För att få en likvärdig gymnasieskola där både rika och mindre välbeställda kommuner har en skola av acceptabel kvalitet behövs enligt motionärerna ett statligt huvudmannaskap. Som ett första steg ska huvudmannaskapet för studie- och yrkesvägledningen, it, skolhälsovården och den administrativa personalen övergå i statlig regi.

Även i kommittémotion 2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att svensk grundskola ska få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till. Ett statligt huvudmannaskap är enligt motionärerna den mest effektiva åtgärden för att vända utvecklingen i skolan och höja lärarnas status.

I motion 2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD) vill motionären ha en ändring i skollagen för att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 begärs att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning i syfte att införa statligt huvudmannaskap för hela skolväsendet. Utredningen bör ta fasta på vilka positiva effekter kommunaliseringen av skolan har fått och som kan bibehållas. Vidare ska utredningen belysa konsekvenserna för kommunernas ekonomi, hur arbetsgivaransvaret ska utövas och hur reformen ska genomföras för att alla yrkeskategorier ska vara förberedda.

I partimotion 2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2 begärs ett återförstatligande av skolan. Motionärerna anser att staten ska ta över hela huvudansvaret för skolan, vara arbetsgivare för rektorerna och lärarna och ansvara för uppföljning så att eleverna får så mycket kunskaper som möjligt. Motionärerna föreslår att det tillsätts en utredning som tar fram formerna för en modern skola med staten som huvudman för de offentliga

skolorna där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn.

Resursfördelningen

I motion 2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7 anser motionären att det behövs regelskärpningar som gör att skattemedel inte lämnas till religiösa skolor, religiösa samfund eller etniskt baserade föreningar som uppmanar till hedersrelaterat våld och förtryck.

I kommittémotion 2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 framhåller motionärerna att det behövs ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden. Motionärerna anser att kommunerna bör ges ökade möjligheter att exempelvis ha skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg.

I motion 2017/18:829 av Olle Thorell (S) begärs en översyn av ersättningen till boendekommuner för familjehemsplaceringar så att de faktiska kostnaderna ersätts. Motionären framhåller att när den unge inte är placerad i hemkommunen kan den mottagande kommunen drabbas av höga kostnader, särskilt för skolverksamheten.

I motion 2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkande 1 anser motionären att staten bör ta ett större ansvar för att mer av resurser fördelas till de skolor som har det tuffast och de huvudmän som tar det största ansvaret för mottagande av nyanlända elever.

I yrkande 2 anser motionären att det ska finnas en högre andel behöriga och erfarna lärare på skolor med de tuffaste utmaningarna. Genom att se till att det finns erfarna och behöriga lärare på alla skolor kan vi ge alla elever goda förutsättningar i skolan, oavsett deras bakgrund och socioekonomiska förutsättningar.

Ansvarsfördelningen

Gällande rätt och pågående arbete

Skolväsendet omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshemmet. Obligatoriska skolformer är grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]).

Riksdagen och regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för skolväsendets resultat och utveckling. Staten anger nationella mål, krav och riktlinjer för verksamheterna i skollagen, läroplanerna och andra författningar. Staten ansvarar för tillsyn, statlig kvalitetsgranskning samt nationell uppföljning och utvärdering genom de statliga förvaltningsmyndigheterna inom området (Skolverket och Skolinspektionen).

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelning inom skolväsendet. Inom skolväsendet är staten huvudman för specialskolan och sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet

med specialskola eller sameskola. Kommunerna, i vissa fall landstingen, och enskilda kan vara huvudmän för övriga skolformer (förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet). När kommunen är skolhuvudman är det kommunfullmäktige som är mottagare av statens uppdrag och som enligt 3 kap. 4 § kommunallagen (2017:725) och 2 kap. 2 § skollagen ska tillsätta de nämnder som behövs för att fullgöra det statliga skoluppdraget. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Enligt 7 kap. 18 § skollagen får en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Enligt bestämmelsen är det rektorn som beslutar om ledighet. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.

Skolkommissionen

Skolkommissionen lämnade sitt slutbetänkande Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) till regeringen i april 2017. Skolkommissionen konstaterar att skolan kännetecknas av allvarliga systemsvagheter som har lett till försämrade förutsättningar för en hög kvalitet i undervisningen. Skolkommissionen anser att ett stärkt huvudmannaskap ska åstadkommas genom statligt stöd och samverkan på regional nivå. En skolmyndighet ska enligt skolkommissionen genomföra resultatdialoger med skolhuvudmännen samt skolgranskningar med ett stödjande och utvecklande syfte. Stöd ska ges till det systematiska kvalitetsarbetet och den regionala kompetensförsörjningen ska främjas.

Utredningen organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet (U 2017:04)

En särskild utredare har fått i uppdrag att göra en bred översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet i syfte att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola. Utredaren ska analysera fördelningen av uppgifter mellan myndigheter och tillhörande organ på skolområdet och de ekonomiska konsekvenserna av en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur med tydligare ansvarsfördelning. Utredaren ska bl.a. föreslå hur statens insatser för stöd till skolutveckling så effektivt som möjligt kan komma huvudmän och verksamma inom skolväsendet till del och vid behov föreslå en organisering av skolmyndigheter som innefattar en regional närvaro.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

Resursfördelningen

Bakgrund och gällande rätt

Den största delen av verksamheterna inom skolväsendet bedrivs av kommunerna och finansieras dels med kommunala skatteintäkter, dels med statsbidrag som beslutas av riksdagen efter förslag från regeringen i budgetpropositionen. Statsbidragen kan vara generella eller riktade. De generella statsbidragen finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som bereds av finansutskottet, och de riktade statsbidragen finns inom bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som bereds av utbildningsutskottet. Därutöver ersätts kommunsektorn för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Sådana ersättningar finns också inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Kommunerna fördelar resurser för utbildning inom skolväsendet dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor.

Enligt 2 kap. 8 a § skollagen (2010:800) ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Paragrafen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas, men anger att de ska fördelas utifrån dessa grunder (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Bidraget till fristående verksamheter, dvs. verksamheter med enskild huvudman, består av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna verksamheten – den s.k. likabehandlingsprincipen (10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 14 kap. 15–17 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–36 §§ och 19 kap. 45–48 §§ skollagen).

Den 1 juli 2017 ändrades bestämmelserna i skollagen om bidrag till enskilda huvudmän för förskolor och skolor i form av tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever (se bl.a. 10 kap. 39 §). Genom ändringarna har det förtydligats att tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Vidare gör regeringen bedömningen att det bör klargöras att ett tilläggsbelopp också kan lämnas för sådana extraordinära stödåtgärder som ett barn eller en elev har behov av i undervisningen. Syftet med åtgärderna är att säkerställa att enskilda huvudmän för förskolor och skolor får de resurser som behövs för att tillgodose varje barns och elevs behov av särskilt stöd (prop. 2015/16:134, bet. 2015/16:UbU19, 2015/16:255). Sedan den 1 augusti 2017 får tilläggsbeloppet även omfatta situationen när elever deltar i lovskola (prop. 2016/17:156, bet. 2016/17:UbU22, rskr. 2016/17:293).

Riksrevisionen

Riksrevisionen har granskat riktade statsbidrag till skolan (Riktade statsbidrag till Skolan – nationella prioriteringar men lokala behov, RiR 2017:30). Riksrevisionens samlade bedömning är att systemet med riktade statsbidrag inom skolområdet inte fungerar väl för att stödja huvudmännen i deras skolutveckling. Systemet anses enligt Riksrevisionen inte vara ändamålsenligt. Riksrevisionens rekommendationer är framtagna med utgångspunkt i att regeringen även fortsatt avser att stödja huvudmännens skolutveckling. Utifrån resultaten i granskningen gör Riksrevisionen bedömningen att medlen kan användas mer ändamålsenligt och effektivt än i dag. Det kan ske genom att de fördelas utifrån huvudmännens förutsättningar och behov och att samtliga huvudmän får tillgång till ett nationellt analysstöd. Riksrevisionen anser också att regeringen på sikt bör avveckla alla enskilda riktade stimulansbidrag inom skolområdet och samla dem i en enda pott med inriktning på skolutveckling. Fördelarna med ett sådant förslag är enligt Riksrevisionen bl.a. att varje huvudman tilldelas en bidragsram för att bedriva skolutveckling. I nuvarande system finns ett antal enskilda huvudmän som inte tar del av något statsbidrag. Riksrevisionen anser även att en socioekonomisk viktning kan säkerställa att bidragen fördelas kompensatoriskt om det skulle vara regeringens och riksdagens önskemål.

Regeringen planerar en skrivelse till riksdagen i april 2018 med anledning av Riksrevisionens rapport.

Förstärkning av den statliga finansieringen av skolan

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2018 en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med förslag från skolkommissionen. Regeringen föreslår med en infasning över tre år att 6 miljarder kronor avsätts för syftet. Det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling ska fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund. Bidraget ska vara villkorat så att de tillförda medlen leder till ökade insatser för jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheten. Regeringen anvisar 1 000 000 000 kronor inom anslaget 1:21 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.2.1 och 10.1.21, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125).

Konfessionella inslag i skolväsendet

Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15). Utredaren ska bl.a. undersöka om det finns ett behov av att, utöver Ägarprövnings- och Valfärdsutredningarnas förslag, ställa särskilda krav för att godkännas som huvudman för en fristående skola, förskola eller fritidshem med konfessionell inriktning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen avser att på flera sätt utveckla styrningen av skolan (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.2.1). Utskottet delar liksom regeringen Skolkommissionens bild av nuläget i skolan som visar på svagheter i skolans styrning, bl.a. i form av en splittrad ansvarsfördelning. Skolkommissionens slutsats är att många huvudmän behöver stöd i bl.a. uppföljning och utveckling av skolverksamheten. När det gäller motioner om att tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan samt om statligt huvudmannaskap vill utskottet upplysa om den utredning som regeringen har tillsatt som ska göra en översyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet, inklusive ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet i syfte att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola. Utskottet avvaktar med intresse utredningens resultat.

Utskottet kan när det gäller yrkanden om resursfördelningen och ansvarsfördelningen konstatera att generella statsbidrag bör vara utgångspunkten när staten förmedlar pengar till kommunerna, även om det finns tillfällen när riktade bidrag är lämpliga att använda. Läget inom skolväsendet är för närvarande sådant att det finns behov av riktade statsbidrag. Utskottet vill i sammanhanget upplysa om att utskottet har följt upp de riktade statsbidragen inom skolområdet under flera år (se bet. 2015/16:UbU1, 2016/17:UbU1 och 2017/18:UbU1).

Regeringen framför i budgetpropositionen för 2018 att det som ett led i den förbättrade styrningen av skolan behövs en översyn av statsbidragen för att t.ex. lägga samman eller förenkla de riktade statsbidragen (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s 192). Utskottet instämmer med regeringen i detta avseende. Utskottet inväntar den planerade skrivelsen till riksdagen i april 2018 med anledning av Riksrevisionens rapport om riktade statsbidrag till skolan.

I fråga om resursfördelningen vill utskottet även påminna om det ansvar som kommunerna har enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov och att resurserna ska fördelas såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Vid fördelning av resurser till enskilda huvudmän ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning till den egna grundskolan. När det gäller tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska det efter ett förtydligande i skollagen den 1 juli 2017 vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. När det gäller frågan om medel till fristående skolor med konfessionell inriktning hänvisar utskottet till Ägarprövnings- och Valfärdsutredningarnas förslag och inväntar resultatet av den utredning som ska analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet. Utskottet ser heller inga skäl för att ändra bestämmelserna i fråga om enskilda lovangelägenheter.

Utskottet finner således inga skäl för att ändra lagstiftningen när det gäller ansvars- och resursfördelningen inom skolväsendet eller att föregripa regeringens arbete i dessa frågor. Utskottet avstyrker med det anförda

motionerna 2017/18:499 (L) yrkande 7, 2017/18:520 (L) yrkandena 1 och 2, 2017/18:829 (S), 2017/18:905 (SD) yrkande 1, 2017/18:1062 (SD) yrkande 1, 2017/18:1565 (SD), 2017/18:1672 (MP) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2339 (V) yrkande 4, 2017/18:3424 (KD) yrkande 2 och 2017/18:3567 (M) yrkande 7.

Val av skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om val av skola, ett fritt och aktivt skolval och skolskjuts.

Jämför reservation 10 (V), 11 (KD) och 12 (M, C, L, KD).

Motionerna

Val av skola

I kommittémotion 2017/18:3039 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 värnar motionärerna rätten till det fria skolvalet. Motionärerna välkomnar att Skolkommissionens slutbetänkande (SOU 2017:35) slår fast att valfriheten och att de fristående skolorna är här för att stanna. Att begränsa och försvåra det fria skolvalet löser enligt motionärerna inte de utmaningar och problem som finns i en del skolor.

Även i kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 31 vill motionärerna värna men också utveckla det fria skolvalet. Motionärerna anser att konkurrens ger högre kvalitet i både fristående och kommunala skolor och är därför positiva till en mångfald av offentliga och privata leverantörer i hela utbildningssystemet, från förskola till högre utbildning.

I motion 2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 5 vill motionärerna införa ett regelverk som möjliggör för grundskoleelever att välja skolor som ligger i andra kommuner än de som eleverna är folkbokförda i. Lagstiftningen hämmar enligt motionärerna valfriheten eftersom om en elev eller föräldrar hellre vill välja en skola i en annan kommun tillåts detta endast om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola.

I motion 2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkande 4 anser motionären att alla kommuner bör planera sin skolverksamhet enligt den s.k. Nyköpingsmodellen, som innebär att klasserna är mixade utifrån olika bakgrunder, så att det blir en mångfald av elever i varje klass.

I yrkande 6 begärs att urvalskriterierna till skolor ska förändras för att skolan åter ska bli en mötesplats för barn med olika bakgrund. Motionären anser att skolvalet kan användas för att bryta segregationen och anser att skolsystemet ska överbygga klyftor, inte befästa segregationen.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 vill motionärerna att skolplaceringar i grundskolan ska utgå från upptagningsområden där en elev placeras i en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola nära hemmet, men bör även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund.

I yrkande 2 anser motionärerna att det bör ges en möjlighet att komma med alternativa önskemål vid en elevs skolplacering. Skäl för annan placering skulle kunna vara att en skola har en särskild inriktning eller särskild pedagogik, att sociala skäl föreligger eller att en elev har en funktionsnedsättning och kan få bättre stöd vid en viss skola.

Aktivt skolval

I kommittémotion 2017/18:3039 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 2 vill motionärerna införa rätten till ett aktivt skolval i samtliga kommuner för att säkerställa att alla elever ges denna möjlighet. För att det aktiva skolvalet ska bli möjligt bör enligt motionärerna informationsinsatserna öka och jämförelser mellan skolorna bli tydliga.

Även i partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10, motion 2017/18:1444 av Jörgen Warborn (M), kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 33 och kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 27 begär motionärerna att det ska införas ett aktivt skolval. Motionärerna framhåller bl.a. att det ger bättre möjligheter för elever och föräldrar att hitta den skola som passar dem bäst, att skolor kommer att profilera sig tydligare vilket ökar mångfalden, att det skulle tillgängliggöra skolvalet för fler samt öka föräldrars möjlighet att välja skola utifrån samma förutsättningar.

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11 framhåller motionärerna att det behövs information om skolval på fler språk än svenska för att kunna möta alla familjer.

Skolskjuts

I motion 2017/18:2244 av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (båda M) behandlas frågan om skolskjutsar för unga med funktionsnedsättning. Motionärerna framhåller att kommuner inte är skyldiga att tillgodose skolskjuts från två olika adresser, om den ena adressen finns i en annan kommun. Följden blir att unga personer med funktionsnedsättning får begränsade möjligheter att röra sig fritt, ifall vårdnadshavarna separerar och den ena väljer att bosätta sig i en annan kommun.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 29 begärs att kommunerna ska tillämpa reglerna för skolskjuts lika, oavsett huvudman. Motionärerna framhåller att kommunerna i dag endast är skyldiga att erbjuda skolskjuts till kommunal skola, även om det finns en friskola som ligger närmare elevens hem.

Skolvalet

Gällande rätt

År 1993 överlämnade regeringen propositionen Valfrihet i skolan till riksdagen, som beslutade att införa en möjlighet för elever och föräldrar att välja skola (prop. 1992/93:230, bet. 1992/93:UbU17, rskr. 1992/93:406). Den 1 juli 1994 blev det möjligt för elever att välja en annan kommunal skola än den som låg närmast. Det gick att välja en skola både i och utanför hemkommunen.

Enligt 10 kap. 25 § skollagen (2010:800) har en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Särskilda skäl kan vara bl.a. mobbning och andra allvarliga konfliktsituationer. Prövningen ska göras av den kommun där barnet önskar fullgöra sin utbildning. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagandet är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10:165 s. 737).

Att elever ska ha nära till skolan regleras i 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. I paragrafen sägs vidare att varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg härifrån får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid bedömningen ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frånga elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Fristående skolors skyldighet att vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen är föreskriven i lag (t.ex. 10 kap. 35 § skollagen). Vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får en huvudman för en sådan skola, som använder anmälningstid som en urvalsgrund, välja att ta emot ett begränsat antal elever per läsår (särskild kvot) som ges företräde framför övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret (se förordningen [2016:910] om särskild kvot för fristående skolor).

Skolkommissionen

I Skolkommissionens delbetänkande från maj 2016 (SOU 2016:38) redovisar kommissionen bl.a. överväganden rörande åtgärder mot skolsegregation och för ett likvärdigt skolval. Kommissionen anger bl.a. att den ser ett behov av att utveckla en modell som möjliggör val av skola samtidigt som segregation och minskad likvärdighet motverkas. Ett obligatoriskt skolval som kombineras med relevant och allsidig information till elever och vårdnadshavare bör därför enligt kommissionen övervägas.

I sitt slutbetänkande, *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet* (SOU 2017:35), föreslår kommissionen en ny bestämmelse om placering på kommunala skolenheter med innebörden att kommunerna ges en möjlighet att frångå närhetsprincipen vid beslut om skolplacering från årskurs 7 under förutsättning att antalet sökande till en given skola överstiger antalet platser. Närhetsprincipen får enligt kommissionen i dessa fall ersättas av ett urval som sker genom lottnings. En elev som av särskilda skäl har behov av en skolplacering i skälig närhet till hemmet ska dock alltid ha rätt till en sådan placering.

Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut i september 2017.

Utbildningsminister Gustav Fridolin uttalade i en debattartikel i *Dagens Nyheter* den 6 oktober 2017 att regeringen vill behålla möjligheten att välja skola men kombinera valet med starka system för likvärdighet och att bryta segregation. I artikeln framför utbildningsministern att regeringen gjort klart att det inte är möjligt att gå vidare med Skolkommissionens förslag om lottnings och att det i dag märks en allt bredare uppslutning bakom att andra förändringar är nödvändiga. Vidare framhåller utbildningsministern att dagens system inte är rimligt, som exempelvis innebär att barn kan tvingas stå i kö från BB för att få plats på en särskilt populär skola.

Lagrådsremissen Samling för skolan

Regeringen överlämnade lagrådsremissen *Samling för skolan* den 22 februari 2018. I lagrådsremissen framgår att regeringen delar den parlamentariskt sammansatta Friskolekommitténs bedömning att de fristående skolorna och valfriheten är här för att stanna (SOU 2013:56). Regeringen ser dock i likhet med Skolkommissionen och OECD ett behov av att utveckla en modell som möjliggör val av skola samtidigt som segregation och minskad likvärdighet motverkas. De system som påverkar sammansättningen av elever bör utformas så att de skapar bättre förutsättningar för blandade klasser med elever från olika bakgrunder. Vidare framgår att Skolkommissionens förslag om placering och urval utifrån lottnings har mött stort motstånd av oppositionen. Regeringen har därför meddelat att den inte avser att gå vidare med dessa förslag. Regeringen bedömer i stället att dessa frågor behöver utredas ytterligare, tillsammans med bl.a. frågan om ett gemensamt antagningssystem för kommunala och fristående skolor och frågan om aktivt skolval. Regeringen avser därför att ge en särskild utredare i uppdrag att närmare analysera hur

bestämmelserna om bl.a. placering och urval bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever.

Information om utbildningar

Gällande rätt

Sedan den 1 juli 2015 regleras i 29 kap. 19 § skollagen (2010:800) att kommuner är skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som erbjuds i eller av kommunen och om riksrekryterande utbildningar. Informationen ska utformas enligt 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:725), dvs. vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

En skolhuvudman för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är vidare enligt 29 kap. 19 a § skollagen skyldig att lämna sådana uppgifter om verksamhetens organisation och ekonomiska förhållanden till Skolverket som behövs för allmänhetens insyn. Bestämmelserna tillämpas på utbildningar som påbörjats efter den 30 juni 2015 (prop. 2013/14:112, bet. 2013/14:UbU22, rskr. 2013/14:357).

Webbplatsen Välja skola

Skolverket har utvecklat ett informationssystem för att möjliggöra jämförelser mellan skolor på webbplatsen Välja skola (se bl.a. Skolverkets regleringsbrev för 2014 och 2015 och Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget, rapport 2016-03-08, dnr 2012:1002).

På webbplatsen presenteras olika mått på skolors kvalitet och resultat. Syftet med webbplatsen är att ge elever och föräldrar stöd vid valet av skola. Webbplatsen ger hjälp att hitta olika jämförbara uppgifter om lärare och elevresultat för skolorna. Det finns också exempel på frågor som elever och föräldrar kan ställa till skolor för att få veta mer.

Vidare finns Skolverkets webbplats Utbildningsinfo med möjlighet att söka bland över 50 000 skolor, kurser och program i hela Sverige.

Skolskjuts

Rätten till kostnadsfri skolskjuts i hemkommunen gäller för elever i den kommunala grundskolan och grundsärskolan samt för elever i gymnasiesärskolan med offentlig huvudman, om eleven går i den skola kommunen placerat dem i. Rätten till kostnadsfri skolskjuts gäller från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

En elev som med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i en skola som anordnas av en annan kommun än hemkommunen (se

t.ex. 10 kap. 25 § skollagen [2010:800]) och som på grund av skolgången måste övernatta i skolkommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som bor i kommunen. Denna rätt gäller för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Det är den kommun som anordnar utbildningen som ska anordna skolskjutsen. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun (se 10 kap. 32, 33 och 40 §§, 11 kap. 31, 32 och 39 §§ och 18 kap. 30–31 §§ skollagen).

En kommun kan även vara skyldig att anordna skolskjuts till fristående skolor inom kommunen eller andra kommunala skolor än den som kommunen skulle ha placerat dem i om skolskjutsen kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål nr 501-13 är kommunen skyldig att tillhandahålla kostnadsfri skolskjuts för en elev som valt en annan skola än den kommunen anvisat om det kan ske utan merkostnader för kommunen.

Även frågan om elever som har ett växelvis boende hos föräldrar som bor i olika kommuner har prövats av domstol (HFD mål 4922-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom mål 51-13). Högsta förvaltningsdomstolen har prövat frågan om en elev med växelvis boende har rätt till skolskjuts från båda adresserna då föräldrarna, som har gemensam vårdnad, bor i olika kommuner. I domen anges bl.a. följande. Skollagen anger på ett uttömmande sätt under vilka förutsättningar en kommun är skyldig att svara för skolskjuts. Endast i några fall, som inte är aktuella i målet, behandlas en kommuns skyldighet att svara för kostnader för skolskjuts utanför den egna kommungränsen. Frågan om skolskjuts vid växelvis boende i olika kommuner uppmärksammades i förarbetena till 2010 års skollag utan att leda till lagstiftning. Kommunens ansvar för skolskjuts enligt skollagen omfattar således inte den situationen att en elev bor växelvis i olika kommuner.

Utskottets ställningstagande

För drygt 20 år sedan införde riksdagen en möjlighet för elever och föräldrar att välja skola. När det gäller yrkanden om att värna det fria skolvalet och att utveckla skolvalet vill utskottet framhålla att såväl utbildningsministern som regeringen uttalat att möjligheten att välja skola är här för att stanna, men att man vill kombinera valet med starka system för likvärdighet och att segregationen bryts. Utskottet finner inga skäl för att föreslå någon ändrad reglering. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram den gällande regleringen om information om utbildningar, som bl.a. innebär att kommuner är skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. Utskottet vill även nämna webbplatsen Välja skola som just har till syfte att ge elever och föräldrar stöd vid valet av skola.

När det gäller yrkanden om ett aktivt skolval och möjligheten att frångå närhetsprincipen, dvs. att eleverna ska placeras i en kommunal skola i sitt

närområde, kan utskottet inledningsvis konstatera att regeringen aviserat att den avser att låta utreda bl.a. frågan om ett gemensamt antagningssystem för kommunala och fristående skolor och frågan om aktivt skolval. Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att närmare analysera hur bestämmelserna om bl.a. placering och urval bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever. Utskottet anser att man bör invänta den kommande utredningens förslag.

I fråga om yrkanden om skolskjuts hänvisar utskottet till gällande rätt och aktuella domstolsavgöranden.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:1444 (M), 2017/18:1672 (MP) yrkandena 4 och 6, 2017/18:2244 (M), 2017/18:2339 (V) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3039 (L, M, C, KD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3451 (M) yrkande 5, 2017/18:3567 (M) yrkandena 10 och 11, 2017/18:3601 (KD) yrkande 27 och 29 och 2017/18:3759 (C) yrkandena 31 och 33.

Fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av fristående skolor, ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor, mottagande av elever och fristående skolor med konfessionell inriktning.

Jämför reservation 13 (M), 14 (SD), 15 (C), 16 (V), 17 (L), 18 (KD) och 19 (SD, L).

Motionerna

Etablering av fristående skolor

I motion 2017/18:1243 av Sotiris Delis (M) vill motionären att fristående skolor inkluderas i lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Motionären anser att skollagen ska reglera godkännande av enskild som huvudman men att det därefter ska ske en auktorisation genom lagen om valfrihetssystem (LOV).

I motion 2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6 begärs en översyn av reglerna om tillståndsgivning för fristående skolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola. För detta bör enligt motionären ett enklare och snabbare tillståndsförfarande tillämpas.

I kommittémotion 2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 anser motionärerna att det ska finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny fristående skola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta.

I yrkande 5 föreslår motionärerna ett förbud mot kommunala avknopningar av skolor och förskolor eftersom det finns många exempel på avknopningar där kommunala skolor sålts till privat verksamhet till ett kraftigt underpris.

I motion 2017/18:23 av Jeff Ahl (SD) vill motionären utreda hur ett rimligt och attraktivt regelverk för kommunala friskolor och fritidshem skulle kunna se ut. En hybrid mellan en kommunal och en fristående skola skulle enligt motionären kunna styras med mindre administration.

I partimotion 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 önskar motionärerna möjliggöra för fristående aktörer att ta över underpresterande skolor. Motionärerna framhåller att en stark skola med högpresterande lärare är viktig för att vända utvecklingen i områden som drabbas av utanförskap och kriminalitet. Att underlätta för nya fristående aktörer att starta och ta över underpresterade skolor skulle enligt motionärerna kunna höja resultaten och kunskapsnivån i dessa skolor.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 36 anser motionärerna att det måste bli lättare för andra aktörer att ta över nedläggningshotade skolor så att inte elever och familjer kommer i kläm. Enligt motionärerna behöver man se över möjligheterna att införa en skyldighet för kommuner att erbjuda andra aktörer att ta över nedläggningshotade skolor. Det bör vidare finnas ett snabbspår för de fristående skolor som ansöker om att ta över en nedläggningshotad skola så att det blir möjligt att söka tillstånd hos Skolinspektionen vid alla tidpunkter på året.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 5 förespråkar motionärerna för ett förbud för fristående skolor som är ställda under s.k. kunskapskontrakt att ta ut vinst.

I kommittémotion 2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 anser motionärerna att fristående skolor ska bygga upp en ekonomisk buffert om en skola kommit på obestånd. Det ska då enligt motionärerna finnas medel att driva friskolan vidare till dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan.

I yrkande 6 vill motionärerna förbjuda finansiering av fristående skolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden. Det är enligt motionärerna osannolikt att en stat skulle finansiera en friskola i Sverige utan att ha politiska, religiösa eller strategiska skäl för detta.

I kommittémotion 2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10 önskar motionärerna en genomgång av förutsättningarna för tvåspråkiga skolor med minoritetsspråksprofil. Motionärerna framhåller att Sverigefinska skolan i Örebro fick stänga 2014 efter en långvarig konflikt med kommunen gällande skolpengens utformning.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28 föreslår motionärerna att skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig

modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor. Enligt motionärerna ska det finnas tydliga föreskrifter om hur kommunernas redovisning av skolpengen till huvudmännen ska se ut.

Mottagande av elever

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 12 vill motionärerna att man ser över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor skulle kunna se ut. Motionärerna vill på sikt se ett mer enhetligt kösystem där samtliga skolor ingår, som är transparent och rättssäkert för både skolhuvudmän och elever och tar hänsyn till familjer som exempelvis vill välja skola över kommungränserna.

I kommittémotion 2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 2 anser motionärerna att det ska vara lika villkor för fristående och kommunala skolor. Motionärerna anser att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever. Samtidigt ska enligt motionärerna en enskild skola – oavsett om den är fristående eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov efter tillstånd från Skolinspektionen.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 38 begärs att man ska utreda förutsättningarna för en översyn av kösystemet till skolor för att göra skolan mer likvärdig. Motionärerna anser att kösystemet särskilt missgynnar nyanlända elever och elever från socioekonomiskt svaga familjer som inte tidigt gör ett aktivt val av skola.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 föreslår motionärerna att man tar bort möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever. Motionärerna framhåller att det kan krävas flera års kötid för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starka hem.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

I motion 2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 vill motionärerna förbjuda konfessionella friskolor i Sverige och att religiösa trossamfund får driva skolor då de kan bli påverkade att få en religiös inriktning. Enligt motionärerna är det för att säkerställa en fungerande inkludering av nyanlända och deras barn i samhället samt stärka de humanistiska delarna av läroplanen

I motion 2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2 vill motionärerna att regeringen utreder vilka ekonomiska band som finns mellan offentligt finansierade trossamfund och vissa fristående skolor som inte styrs av trossamfund men som ändå har starka kopplingar till sådana.

I partimotion 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 24 vill motionärerna att man inte ska tillåta nya religiösa friskolor. Motionärerna framhåller att nya religiösa friskolor riskerar att leda till att fler barn, däribland nyanlända barn och barn boende i utsatta områden, isoleras från det svenska

samhället och får möta färre elever med svenska som modersmål. Skolan som ska vara en brygga in i samhället riskerar i stället att bli en enklav som isolerar barnen från resten av samhället.

Bakgrund och gällande rätt

Etablering av fristående skolor

Grundläggande regler om godkännande av enskilda huvudmän finns i 2 kap. 5–7 §§ skollagen (2010:800). Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande av enskilda som huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller fritidshemmet när det anordnas vid en skolenhet med en förskoleklass, grundskola eller grundsärskola. Ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskola handläggs av den kommun där utbildningen ska bedrivas.

En kommun där utbildningen ska bedrivas ska ges tillfälle att yttra sig över en ansökan om att godkännas som huvudman för en utbildning (2 kap. 2 § skolförordningen [2011:185] och 2 kap. 2 § gymnasieförordningen [2010:2039]). Ett godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet.

Innan en enskild huvudman startar utbildningen ska den samråda med den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola, ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet. Vidare gäller att Skolinspektionen inom ramen för sin tillsyn ska genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a §).

Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande om huvudmannen inte har följt ett föreläggande och ett missförhållande är allvarligt eller om huvudmannen vid etableringskontrollen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd (26 kap. 13 §).

I 2 kap. 1 § skolförordningen framgår att den ordinarie ansökningstiden för att starta en fristående skola är den 31 januari kalenderåret innan utbildningen ska starta. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till elevers möjlighet att

fullfölja sin utbildning kan dock Skolinspektionen med stöd av bestämmelsen pröva en ansökan om godkännande som huvudman för en fristående skola utanför ordinarie ansökningstid. Motsvarande reglering finns för gymnasieskolan i gymnasieförordningen. Enligt Skolinspektionen har den tidigare bl.a. godtagit konkurs som särskilda skäl. I vissa fall har även Skolinspektionen bedömt att det är särskilda skäl för att pröva en ansökan utanför ordinarie ansökningstid när en huvudman väljer att avveckla en utbildning eller en skolenhet. Organisatoriska förändringar som inte påverkar eleverna vid skolenheten, eller byte av bolagsform, har däremot inte ansetts vara särskilda skäl för att hantera ansökan utanför ordinarie ansökningstid.

Valfrihetssystem

Enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem avses med valfrihetssystem ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med.

Förslag på nya krav för enskilda som i egenskap av huvudmän vill bedriva verksamhet inom skolväsendet

I lagrådsremissen Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet, som regeringen överlämnade till Lagrådet den 11 januari 2018, finns förslag på s.k. ägar- och ledningsprövning. Enligt regeringens förslag ska nya krav införas för enskilda som i egenskap av huvudmän vill bedriva verksamhet inom skolväsendet. Tillstånd ska endast få beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat den insikt i de gällande föreskrifter som krävs för att bedriva verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet.

Förslag på förtydligande av regleringen om statliga åtgärder för rättelse mot kommunala skolor

I lagrådsremissen Samling för skolan som regeringen överlämnade till Lagrådet den 22 februari 2018 föreslås att Skolinspektionen ska kunna ingripa med statliga åtgärder för rättelse mot kommuner och landsting under motsvarande förutsättningar som när ett godkännande av en enskild som huvudman kan återkallas. Förslaget innebär att 26 kap. 17 § skollagen förtydligas så att Skolinspektionen ska få besluta att staten på kommunens eller landstingets bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse, om kommunen eller landstinget inte har följt ett föreläggande från Skolinspektionen och missförhållandet är allvarligt. Enligt den nuvarande bestämmelsen krävs för rättelse utöver att ett föreläggande inte har följts att kommunen eller landstinget grovt eller under längre tid åsidosatt sina skyldigheter enligt skollagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Avknoppning av skolverksamhet

Friskoleutredningen har redovisat rättsläget när det gäller avknoppning av skolverksamhet (se SOU 2013:56 s. 267 f.). Med avknoppning av skolverksamhet avses att en kommun beslutar att lägga ned sin egen skolverksamhet och i stället erbjuder en eller flera anställda inom kommunen att ta över skolan och driva den vidare under eget huvudmannaskap. Kommitténs slutsats är att rättsläget är klart och inte lämnar något utrymme för försäljning av kommunal egendom till lägre pris än det värde som har fastställts vid en oberoende värdering och att det är verksamhetens hela värde som då ska värderas.

Finansutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågan om avknoppning av offentlig verksamhet (se bl.a. 2015/16:FiU26). Finansutskottet har då ansett att de befintliga regelverken och de utredningar som gjorts tydligt visar vad som gäller vid avknoppning av offentlig verksamhet. Finansutskottet noterar dock att regeringen ansett att konsekvenserna inte varit tillräckliga när det gäller kommuner som genomfört t.ex. en försäljning till underpris. Finansutskottet delade den bedömningen och konstaterade att Utredningen om en kommunallag för framtiden föreslagit en skärpning när det gäller verkställighet av beslut i kommunallagen.

I den nya kommunallagen (2017:725), som trädde i kraft den 1 januari 2017, har det förtydligats att kommunala beslut som inte kan rättas som huvudregel inte får verkställas innan de fått laga kraft. Enligt den aktuella bestämmelsen i 13 kap. 14 § kommunallagen får ett beslut som kan överklagas genom laglighetsprövning verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas. I regeringens proposition En ny kommunallag (prop. 2016/17:171) uttalade regeringen att förtydligandet föreslogs för att undvika att beslut som upphävts av domstol inte kan rättas i efterhand, t.ex. på grund av civilrättslig bundenhet (prop. 2016/17:171, bet 2016/17:KU30, rskr. 2016/17:336, rskr. 2016/17:335).

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

En elevs hemkommun är skyldig att betala s.k. skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska

svårigheter uppstår för kommunen (se bl.a. 10 kap. 37–39 §§ och 16 kap. 52–54 §§ skollagen [2010:800]).

I 14 kap. skolförordningen (2011:185) och 13 kap. gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse. Vidare finns bestämmelser om att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola för den enskilda huvudmannen kunna redovisa hur bidraget har beräknats. Av redovisningen ska beloppen för lokalkostnader, administration och mervärdesskatt framgå. Om det inte finns särskilda skäl ska redovisningen även innehålla beloppen för övriga kostnadslag var för sig.

Skolkostnadsutredningen

Skolkostnadsutredningen har i betänkandet Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor (SOU 2016:66) bl.a. föreslagit bestämmelser som reglerar hur huvudmännen ska redovisa jämförbar ekonomisk information på skol-enhetsnivå. Utredningen har även lämnat förslag till ändringar i bestämmelser om beräkningen av bidrag till enskilda huvudmän inom skolväsendet. I betänkandet föreslår utredningen bl.a. att särskilda regler ska införas för fristående skolor inriktade på elever som har ett så omfattande behov av särskilt stöd att tilläggsbelopp ska lämnas. Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.2.3) aviserat att den under innevarande riksdagsår avser att återkomma med förslag med anledning av ovannämnda förslag från Skolkostnadsutredningen.

Ägar- och ledningsprövning

I lagrådsremissen Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet, som regeringen överlämnade till Lagrådet den 11 januari 2018, finns förslag på s.k. ägar- och ledningsprövning. Enligt regeringens förslag ska nya krav införas för enskilda som i egenskap av huvudmän vill bedriva verksamhet inom skolväsendet. Tillstånd ska endast få beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat den insikt i de gällande föreskrifter som krävs för att bedriva verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Tillståndsinnehavaren ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Regeringen anför bl.a. att om en tillsynsmyndighet exempelvis konstaterar att det finns en risk att verksamheten inom en nära framtid kommer att gå i konkurs bör detta kunna vara ett skäl att ingripa mot verksamheten. Även om elever eller brukare ännu inte påverkas på ett sätt som kan ge anledning att ingripa på andra grunder kan det finnas skäl att återkalla ett tillstånd så att verksamheten kan avvecklas på ett mer ordnat sätt än genom exempelvis en konkurs mitt under en termin. Inom skolväsendet skulle det kunna bli aktuellt att ingripa mot en huvudman om exempelvis antalet barn eller elever minskar på en förskola eller en skola i en sådan omfattning att verksamheten visar stora underskott.

Lagrådet yttrade sig den 2 mars 2018.

Tillstånd för att få ta emot offentlig finansiering

I lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet, som regeringen överlämnade till Lagrådet den 18 januari 2018, lämnas förslag som syftar till att säkerställa att offentliga medel används till den verksamhet som de är avsedda för inom bl.a. skollagsreglerad verksamhet. Regeringen föreslår att krav på tillstånd för att få ta emot offentlig finansiering ska införas för juridiska personer som bedriver verksamhet enligt bl.a. skollagen. Endast juridiska personer som kan visa att offentliga medel, utöver ett tillåtet rörelseresultat, kommer att gå till verksamhet enligt skollagen ska få tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Verksamhet som omfattas av krav på tillstånd ska bedrivas i en separat juridisk person. Vidare föreslår regeringen att endast juridiska personer ska kunna godkännas som huvudmän enligt skollagen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 2 januari 2019.

Lagrådet yttrade sig den 2 mars 2018.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

Regeringen föreslår i en remiss som överlämnades till Lagrådet den 15 februari 2018 att offentlighetsprincipen ska gälla i fristående skolor. Det huvudsakliga skälet för att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor är enligt regeringen att all verksamhet inom välfärden, som är helt skattefinansierad, ska präglas av öppenhet för att ge medborgarna insyn i verksamheten. Att förhållanden – och missförhållanden – inte bara i offentliga verksamheter utan även inom privat bedriven välfärdsverksamhet kan granskas bidrar till att stärka kvaliteten i välfärden som helhet. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Mottagande av elever

Fristående förskoleklasser, grundskolor eller grundsärskolor har en skyldighet att vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen. Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för (se t.ex. 10 kap. 35 § och 15 kap. 33 § skollagen [2010:800]).

I skollagen finns det även bestämmelser om urval till fristående förskoleklasser, grundskolor eller grundsärskolor som inte har plats för alla sökande (se t.ex. 10 kap. 36 § första stycket 1–3 skollagen). Urvalet ska göras på de grunder som är förenliga med att en fristående grundskola som huvudregel ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i de aktuella skolformerna och som Skolinspektionen godkänner, om inte annat följer av föreskrifter om speciellt anpassade utbildningar, t.ex. utbildningar med särskild pedagogisk inriktning (10 kap. 36 § 1–3 skollagen). I förarbetena till skollagen anges kötid, syskonförtur och geografisk närhet som exempel på urvalsgrunder som anses förenliga med öppenhetskravet (prop. 1995/96:200 s. 78 och

2009/10:165 s. 744). De urvalsgrunder som Skolinspektionen hittills har godkänt med stöd av förarbetsuttalanden är anmälningdatum, syskonförtur, geografisk närhet, förtur för de elever som går i förskoleklass som tillhör skolenheten, verksamhetsmässiga samband, organisatoriska samband, t.ex. att en fristående förskola samutnyttjar lokaler eller personal med den aktuella skolan eller pedagogiskt samband, t.ex. att waldorf- eller montessoripedagogik tillämpas.

Bestämmelsen i skollagen om att urvalsgrunderna ska vara förenliga med att skolan ska vara öppen för alla elever infördes genom proposition 2015/16:184 Fler elever i fler skolor. I propositionen framförde regeringen att bl.a. att en elev som nyligen har anlänt till landet inte har samma möjligheter att välja en fristående förskoleklass, grundskola eller grundsärskola som tillämpar kötid som urvalsgrund och som har fler sökande än platser, som elever som har varit bosatta i Sverige en längre tid och har haft möjlighet att ställa sig i kö i tid (prop. 2015/16:184, bet. 2016/17:UbU3, rskr. 2016/17:5).

I förordningen (2016:910) om särskild kvot i fristående skolor, som trädde i kraft den 1 november 2016, har regeringen meddelat föreskrifter om att huvudmannen vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får avsätta ett begränsat antal platser per läsår för vissa elever (särskild kvot) som ges företräde framför de övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret.

Enligt förordningens 3 § beslutar huvudmannen hur många platser som ska ingå i den särskilda kvoten. Dessa platser får dock motsvara högst 5 procent av det högsta antal elever som huvudmannen har beslutat att den fristående skolan har möjlighet att ge utbildning med bibehållen god kvalitet under det aktuella läsåret (2 §).

I 4 § i förordningen sägs att om det inte finns plats för alla sökande som ingår i den särskilda kvoten ska ett urval göras bland dessa sökande på samma grunder som i övrigt tillämpas vid urval till skolan. Vidare sägs att en elev som har ingått i den särskilda kvoten men inte tagits emot inom den tid som anges i 2 § andra stycket ska få tillgodoräkna sig denna tid vid urval bland sökande som inte ingår i kvoten, om skolan tillämpar anmälningstid som urvalsgrund.

När det gäller antagning till gymnasieskolan framgår det av 15 kap. 13 § skollagen att regeringen meddelar föreskrifter om urval bland mottagna sökande. I gymnasieförordningen (2010:2039) har det införts bestämmelser om en fri kvot för antagning till nationella program i gymnasieskolan. Enligt dessa bestämmelser ska ett begränsat antal platser (en fri kvot) avsättas bl.a. för dem som av särskilda omständigheter bör ges företräde framför de övriga sökande. Huvudmannen beslutar om det antal platser som ska avsättas (7 kap. 3 §). Övriga platser ska fördelas mellan sökande med betyg som grund (7 kap. 4 §).

Fristående skolor med konfessionell inriktning

Offentliga huvudmän

Av 1 kap. 6 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen – dvs. den verksamhet inom vilken undervisningen sker utifrån bestämda mål – vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell.

Av förarbetena till den nuvarande skollagen framgår bl.a. att för att undervisning i t.ex. religionskunskap eller historia som innebär en fördjupning i en viss religions troslära ska anses som icke-konfessionell måste den, som all utbildning i skolväsendet, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och vara saklig och allsidig. Det innebär bl.a. att det i själva undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165 s. 227). Det anges också att bestämmelsen innebär att huvudmannen har ett ansvar för att se till att eleven inte blir ensidigt påverkad i olika trosfrågor (s. 636).

I 1 kap. 3 § skollagen definieras undervisning som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden, och utbildning definieras som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

Fristående huvudmän

Enskilda huvudmän har ett visst utrymme att bedriva en verksamhet med konfessionella inslag. Enligt 1 kap. 7 § skollagen ska undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Detta innebär att för den del av utbildningen som inte är undervisning får en fristående förskola eller skola med konfessionell inriktning ha konfessionella inslag, men deltagandet ska vara frivilligt för den enskilda eleven.

I proposition 2009/10:165 (s. 226) anges att i en skola med konfessionell inriktning kan det enligt regeringens uppfattning finnas utrymme för att inom ramen för utbildningen anordna andakter, bönestunder eller annan form av religionsutövning, t.ex. fördjupning i den egna trosläran som konfirmationsläsning. Inget hindrar heller att det kan finnas inslag av religiösa symboler eller dylikt i inredningen. Om konfessionella inslag förekommer i utbildningen ska deltagandet vara frivilligt för barnet eller eleven.

Konfessionella inslag i skolväsendet

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15). Baserat på analysen ska utredningen undersöka om det finns behov av att ändra bestämmelserna i skollagen om konfessionella inslag i utbildningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2018.

Utskottets ställningstagande

Etablering av fristående skolor

När det gäller yrkanden om etablering av fristående skolor vill utskottet framhålla det ansökningsförfarande hos Skolinspektionen som sker i flera steg för att kontrollera och bedöma bl.a. innehållet i ansökan, kommunernas yttranden och den sökandes ekonomi. Ett godkännande som huvudman avser en viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet (2 kap. 3 § skollagen [2010:800]). Önskar en huvudman utöka verksamheten vid en befintlig fristående skola måste ett nytt tillstånd sökas. Utskottet ser inga skäl för att föreslå någon ändring i denna reglering.

När det gäller yrkanden om att låta andra aktörer ta över skolor som underpresterar eller är nedläggningshotade, villkor för att fristående skolor ska få starta eller behovet av att utreda regelverket för fristående skolor vill utskottet påminna om det omfattande utredningsarbete som har pågått i Ägarprövningsutredningen, Valfärdsutredningen och Skolkostnadsutredningen och som nu har resulterat i flera förslag från regeringen. Regeringen föreslår bl.a. att tillstånd endast ska få beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat den insikt i de gällande föreskrifter som krävs för att bedriva verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Det finns även förslag om ägar- och ledningsprövning samt att offentlighetsprincipen ska gälla i fristående skolor för att medborgarna ska få insyn i verksamheten. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att regeringen även föreslår ett förtydligande så att Skolinspektionen ska kunna ingripa med åtgärder för att åstadkomma rättelse mot kommuner och landsting under motsvarande förutsättningar som när ett godkännande av en enskild som huvudman kan återkallas. Utskottet avvaktar regeringens kommande propositioner.

När det sedan gäller frågan om ett snabbspår för aktörer som önskar ta över en nedläggningshotad skola vill utskottet framhålla att Skolinspektionen vid särskilda skäl har möjlighet att pröva en ansökan utanför ansökningstiden.

När det gäller frågan om avknoppningar hänvisar utskottet till finansutskottet som anser att de befintliga regelverken och de utredningar som gjorts tydligt visar vad som gäller vid avknoppning av offentlig verksamhet.

Utskottet finner inga skäl för att låta fristående skolor inkluderas i lagen om valfrihetssystem (LOV).

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:23 (SD), 2017/18:907 (SD) yrkandena 1, 5 och 6, 2017/18:1243 (M), 2017/18:3451 (M) yrkande 6, 2017/18:3683 (C) yrkande 18 och 2017/18:3759 (C) yrkande 36.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

Utskottet anser i likhet med regeringen att alla skolor ska vara bra skolor och att elevers framtid inte ska avgöras av var någon bor eller i vilken skola man går. Det behövs därför grundläggande förändringar för att säkerställa en jämlik

skola (prop. 2017/18:1 s. 46). Utskottet noterar därför regeringens förslag i en lagrådsremiss om att det ska införas nya krav för enskilda som i egenskap av huvudmän vill bedriva verksamhet inom skolväsendet. Tillstånd ska endast få beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat den insikt i de gällande föreskrifter som krävs för att bedriva verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Regeringen lämnar även förslag i en annan lagrådsremiss som syftar till att säkerställa att offentliga medel används till den verksamhet som de är avsedda för inom bl.a. skollagsreglerad verksamhet.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen bedömer att det behövs ökad insyn i skolorna (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.2.3). För att öka allmänhetens insyn i fristående förskolor och skolor anser regeringen i en ytterligare Lagrådsremiss att offentlighetsprincipen bör göras tillämplig i dessa verksamheter. I Lagrådsremissen framgår att om både förhållanden och missförhållanden kan granskas i offentliga verksamheter inom privat bedriven välfärdsverksamhet bidrar det till att stärka kvaliteten i välfärden som helhet. När det gäller yrkanden som handlar om vinster i och finansieringen av fristående skolor anser utskottet att man bör invänta regeringens kommande propositioner.

När det sedan gäller motioner som berör den s.k. skolpengen vill utskottet upplysa om att en elevs hemkommun är skyldig att betala en skolpeng i form av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp till en fristående skola för elever som går där. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar och avse ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Tilläggsbeloppet ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola. Det ska för en elev i behov av särskilt stöd vara individuellt bestämt. I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse och att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola för den enskilda huvudmannen ska kunna redovisa hur bidraget har beräknats. Utskottet vill även lyfta fram Skolkostnadsutredningen som har föreslagit bestämmelser som reglerar hur huvudmännen ska redovisa jämförbar ekonomisk information på skolenhetsnivå samt om beräkningen av bidrag till enskilda huvudmän inom skolväsendet. Utskottet finner inga skäl för att föreslå några förtydliganden i bestämmelserna.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:907 (SD) yrkande 3, 2017/18:3567 (M) yrkande 5, 2017/18:3587 (L) yrkande 10 och 2017/18:3601 (KD) yrkande 28.

Mottagande av elever

När det gäller yrkanden om mottagande av elever vill utskottet inledningsvis framhålla att det infördes ett förtydligande i skollagen den 1 november 2016

om att urvalet till fristående skolor ska göras på grunder som är förenliga med att en fristående grundskola som huvudregel ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i skolformen grundskolan. Regeringen beslutade vidare att införa föreskrifter i förordningen (2016:910) om särskild kvot i fristående skolor som innebär att en huvudman vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får avsätta ett begränsat antal platser per läsår för vissa elever (särskild kvot) som ges företräde framför de övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret.

Utskottet vill framhålla i fråga om att det ska vara lika villkor för fristående och kommunala skolor att utgångspunkten i skollagen är att i huvudsak samma regelverk gäller för kommunala skolor och fristående skolor. Det innebär att fristående skolor i princip har fått samma ekonomiska förutsättningar att verka som skolor med offentliga huvudmän och krav på att utbildningen ska vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola.

När det gäller yrkanden om kösystemet till fristående skolor noterar utskottet den gällande regleringen som innebär att om det inte finns plats för alla sökande, ska ett urval göras på grunder som är förenliga med öppenhetskravet och som godkänts av Statens skolinspektion (9 kap. 18 §, 10 kap. 36 § och 11 kap. 35 §). I förarbetena till skollagen anges kötid, syskonförtur och geografisk närhet som exempel på urvalsgrunder som är förenliga med öppenhetskravet (prop. 1995/96:200 s. 70 och prop. 2009/10:165 s. 744). Utskottet kan vidare konstatera att regeringen i Lagrådsremissen Samling för skolan, som överlämnades till lagrådet den 22 februari 2018, bedömer att frågan om ett gemensamt antagningssystem för kommunala och fristående skolor behöver utredas ytterligare och att regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att närmare analysera hur bestämmelserna om bl.a. placering och urval bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever. Utskottet avvaktar resultatet av den kommande utredningen.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:907 (SD) yrkande 2, 2017/18:2339 (V) yrkande 3, 2017/18:3567 (M) yrkande 12 och 2017/18:3759 (C) yrkande 38.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

När det gäller yrkanden om fristående skolor med konfessionell inriktning vill utskottet inledningsvis uppmärksamma att undervisningen i skolor ska vara icke-konfessionell i såväl kommunala skolor som fristående skolor. Att en förskola eller skola ska vara icke-konfessionell innebär att det inte kan förekomma religiösa inslag som bön, välsignelse, trosbekännelse, predikan eller någon annan form av förkunnelse. Utskottet vill även understryka att det i förarbetena till skollagen bl.a. anges att kravet på en icke-konfessionell undervisning inte innebär att det är förbjudet för en skola att inom skolans eller

elevens val fördjupa undervisningen i en religion under förutsättning att undervisningen vilar på vetenskaplig grund och är allsidig och saklig. Det betonas också i förarbetena att det i undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165).

När det sedan gäller den del av utbildningen som inte är undervisning får dock fristående skolor ha en konfessionell inriktning, men deltagandet i sådana konfessionella inslag ska vara frivilligt. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att regelverket i skollagen om att syftet med och utformningen av utbildningen bl.a. ska överensstämma med de grundläggande demokratiska värderingar som samhället vilar på gäller såväl för kommunala som fristående skolor (1 kap. 4 och 5 §§ skollagen).

Utskottet vill även framhålla att Skolinspektionen utövar tillsyn över både fristående skolor och offentliga skolor och att med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I Skolinspektionens tillsyn ingår således att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen).

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att omfattningen av och formerna för konfessionella inslag inom skolan, hos fristående och offentliga huvudmän, är en ideologisk och principiell fråga. Därför instämmer utskottet med regeringen att det behövs en bred analys av för- och nackdelar med konfessionella inslag i skolan. Utskottet välkomnar den särskilda utredare som har fått i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15).

Utskottet avstyrker med hänvisning till gällande rätt och det kommande utredningsarbetet motionerna 2017/18:178 (SD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2124 (SD) yrkande 2 och 2017/18:2815 (L) yrkande 24.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Skolinspektionens tillsynsansvar.

Jämför reservation 20 (SD), 21 (C), 22 (V) och 23 (KD).

Motionerna

I motion 2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1 anser motionärerna att Skolinspektionen bör fokusera mer på trygghet och studiero i sina utvärderingar. I dag är trygghet och studiero ett av de vanligaste områdena där skolorna har brister enligt Skolinspektionens utvärderingar.

I kommittémotion 2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7 vill motionärerna att samma krav på regelefterlevnad av skollagen ska ställas

på religiösa friskolor som på övriga skolor samt att kontrollen av konfessionella friskolor ska bli hårdare. Motionärerna vill att Skolinspektionen ska utöka antalet oanmälda besök betydligt, på både fristående skolor och kommunala skolor.

I kommittémotion 2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5 föreslår motionärerna att Skolinspektionen ska ges i uppdrag att efter genomförda inspektioner av kommunala och fristående skolor skriva en rapport. Rapporterna ska syfta till att elever och föräldrar lättare ska kunna ta del av respektive skolas betygsnivå men också information som antalet anställda lärare, utbildningsnivå på dessa och hur den övriga organisationen ser ut.

I motion 2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1 vill motionärerna att Skolinspektionen ska få i uppdrag att granska skolor som drivs av trossamfund eller har en nära koppling till sådana. Motionärerna framhåller att det förekommer att trossamfund som driver skolor har skolpersonal som är direkt eller indirekt anslutna till organisationer som stödjer våldsbejakande och islamistiska grupper.

I motion 2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) yrkande 1 begär motionärerna en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna. Motionärerna vill att regeringen säkerställer att styrdokument och lagstiftning efterlevs i praktiken och att Skolinspektionen utökar sitt tillsynsansvar till en trovärdig nivå.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 34 föreslår motionärerna att skolor, oavsett huvudman, som allvarligt bortser från kvaliteten i sin verksamhet och inte förmår att komma till rätta med bristerna ska kunna stängas snabbare än i dag. Driften ska sedan kunna övertas av en utförare som kan visa att skolan har förutsättningar att återgå till en hög kvalitet. För att säkerställa att elever inte drabbas ska verksamheten tillfälligt kunna drivas av en tillsynsmyndighet.

I yrkande 35 anser motionärerna att Skolinspektionen ska fokusera på skolor som missköter sig samt öka antalet oanmälda granskningar. I stället för att som i dag lägga större delen av resurserna på att inspektera alla skolor lika mycket, bör den nationella inspektionen ställas om så att skolor med goda resultat och få kända problem inspekteras mer sällan, medan skolor med sämre resultat och större svårigheter bör inspekteras oftare och grundligare.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 17 vill motionärerna vidga Skolinspektionens uppdrag så att inspektionen också ger skolor förbättringsorienterad återkoppling som stöd i arbetet med att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem. Skolinspektionen skulle kunna lyfta fram goda exempel så att skolor lär av varandra, och ge vägledning för hur kvalitetsbrister ska kunna åtgärdas.

I yrkande 30 framhåller motionärerna att man ska stänga skolor som har stora brister i verksamheten och inte kan erbjuda eleverna den skolgång de har rätt till. Enligt motionärerna måste det vara bättre för elever att få gå färdigt sin utbildning i en skola som håller hög kvalitet än att gå kvar i en dålig skola.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 föreslår motionärerna att Skolinspektionen ska få i uppdrag att specifikt kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier. Motionärerna framhåller att skolan är en av de vanligaste platserna där unga tjejer utsätts för sexuella trakasserier.

Bakgrund och gällande rätt

Skolinspektionens tillsynsansvar

Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen [2010:800]).

Skolinspektionen utövar tillsyn över både fristående skolor och offentliga skolor (som drivs av en kommun, ett landsting eller staten). Enligt 26 kap. 3 § skollagen omfattar Skolinspektionens tillsynsansvar med några undantag alla skolformer som ingår i skolväsendet, fristående fritidshem som anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola, de särskilda utbildningsformerna såsom internationell grund- och gymnasieskola och utbildning vid särskilda ungdomshem, annan kommunalt driven pedagogisk verksamhet såsom öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg på kvällar, nätter och helger (s.k. nattis) samt annan utbildning såsom International Baccalaureate (IB).

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion (se Skolinspektionens webbplats Skolinspektionen.se).

Regelbunden tillsyn

Den regelbundna tillsynen har till syfte att bidra till trygg miljö, goda kunskapsresultat och en likvärdig skola för alla elever. Tillsynen utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten. Alla huvudmän som driver skolverksamhet får besök från Skolinspektionen vart tredje år.

Riktad tillsyn

Den riktade tillsynen kan inriktas mot ett speciellt område eller en specifik sakfråga inom Skolinspektionens tillsynsområde och har till syfte att kontrollera att skolan eller verksamheten följer lagar och regler. Inspektörerna kan ge råd och vägledning och beslutet kan vara en god utgångspunkt för utvecklingsarbete.

Förstagångstillsyn

Förstagångstillsynen görs på alla nystartade fristående skolor när de har varit igång 4–6 månader. Förstagångstillsynen har två syften. Den ska kontrollera att huvudmannen och skolan arbetar utifrån de planer som tillståndet bygger på och att huvudmannen ska kunna få råd och vägledning tidigt i uppbyggnaden av verksamheten.

Tillsyn efter anmälan

Vem som helst kan anmäla missförhållanden på en skola eller annan verksamhet inom skolväsendet till Skolinspektionen. Om Skolinspektionen bedömer att det krävs kan myndigheten starta en utredning utifrån en sådan anmälan. Oftast handlar utredningen om situationen för en eller flera elever.

Etableringskontroll

Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a § skollagen). Etableringskontrollen har till syfte att kontrollera att den planering som en ny fristående skola har presenterat i sin ansökan genomförs.

Statlig kvalitetsgranskning

Skolinspektionen ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun. Granskningen ska avse den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 19 och 20 §§ skollagen).

Ett mindre antal skolor eller verksamheter väljs ut, ofta slumpmässigt. Med hjälp av kvalitetsgranskningarna studerar Skolinspektionen olika delar av skolornas arbete mer ingående. Granskningarna utgår från nationella mål och riktlinjer med stöd av forskningsresultat och beprövad erfarenhet och inriktas mot olika kvalitetsaspekter. Det kan t.ex. gälla undervisningens innehåll och form i ett skolämne som engelska, fysik eller matematik, arbetet med uppföljning och bedömning av elevernas kunskaper eller rektorernas roll som pedagogiska ledare. Målet är en bättre undervisning på de granskade skolorna, med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionen kan även göra oanmälda kvalitetsgranskningar. Syftet med en oanmäld granskning är att snabbt ge en översiktlig bild av ett granskningsområde i ett stort urval av verksamheter och huvudmän. I stället för ett beslut får alla granskade verksamheter ett meddelande, där myndigheten berättar om det samlade resultatet av inspektionen. Om Skolinspektionen får kännedom om allvarliga missförhållanden i samband med en oanmäld granskning kan det leda till att myndigheten gör en tillsyn i just den verksamheten.

Ingripanden vid tillsyn

Den grundläggande sanktion som Skolinspektionen har till sitt förfogande är föreläggande (26 kap. 10 § skollagen). Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande som en enskild huvudman fått för att bedriva en utbildning om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 § skollagen). Skolinspektionen kan också med stöd av 26 kap. 13 §

skollagen återkalla godkännandet om det finns kvarstående brister efter en etableringskontroll enligt 26 kap. 9 a § skollagen.

Skolinspektionen har enligt 26 kap. 18 § skollagen under vissa förutsättningar möjlighet att utfärda ett tillfälligt verksamhetsförbud i upp till sex månader. I 26 kap. 27 § skollagen finns en bestämmelse som innebär att ett föreläggande enligt bestämmelserna får förenas med vite. Enligt bestämmelsen ska Skolinspektionen i sin tillsyn förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen (prop. 2013/14:112, bet. 2013/14:UbU22, rskr. 2013/14:357).

Lärarresurserna vid en skolenhet ska analyseras om Skolinspektionen vid sin tillsyn konstaterar återkommande brister som påtagligt påverkar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen (26 kap. 2 § andra stycket skollagen). Om analysen ger stöd för det, kan Skolinspektionen i ett föreläggande ange åtgärder som omfattar förändringar i lärarresurserna (26 kap. 10 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens årsredovisning 2017

I Skolinspektionens årsredovisning 2017 framgår att tyngdpunkten i tillsynen har varit att granska att huvudmannen tar sitt ansvar för de skolformer inom vilken huvudmannen bedriver verksamhet. Tillsynen har granskat och bedömt om huvudmannen ger sina skol- och verksamhetsformer de förutsättningar som krävs samt om huvudmannen styr och utvecklar sina verksamheter.

Enbart de skolenheter med störst risksignaler har fått en prioriterad tillsyn inom denna tillsynscykel. Vid denna tillsyn har fokus varit att granska de arbetsprocesser och faktorer som, enligt forskning, har en direkt betydelse för att elevernas ska lyckas i sitt skolarbete.

Inspektionens nuvarande tillsynsmodell bygger på att tillsynen ska vara behovsanpassad. I urvalet avgörs behovet utifrån en riskbedömning av bl.a. kunskapsresultat, resultat på Skolinspektionens enkäter samt ekonomiska signaler. Det betyder att myndigheten fokuserar på att besöka de skolor som bedöms ha störst behov av tillsyn, dvs. de skolor med starkast signaler om att det kan finnas elever som inte får den utbildning de har rätt till. Samtliga huvudmän och skolor ingår i tillsynen och ca 25 procent av grund- och gymnasieskolorna får besök genom prioriterad tillsyn. De fristående grund- och gymnasieskolor som inte bedöms som prioriterade får en s.k. bastillsyn som är något mindre omfattande än en prioriterad tillsyn. Samtliga grund- och gymnasiesärskolor får tillsyn. Anledningen till det är att stärka denna elevgrupps rätt till utbildning. Syftet med nuvarande tillsynsmodell är enligt Skolinspektionen att påverka utbildningen för elever på följande tre nivåer:

- Svensk skola i sin helhet: Skolinspektionens beslut pekar ut inom vilka områden det generellt sett finns brister.
- De huvudmän som granskas.
- De skolenheter som granskas.

Utredningen organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet (U 2017:04)

Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska göra en bred översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet i syfte att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola (dir. 2017:37).

För att skolutvecklingen ska bedrivas på ett så bra sätt som möjligt och för att skolor och huvudmän ska få ett adekvat stöd i det arbetet anser regeringen att resultatet av tillsyn bör följas av stöd från staten där det är relevant. Om respektive myndighets ansvar inte är tillräckligt tydligt och avgränsat kan detta medföra försämrade möjligheter för de statliga verksamheterna och insatserna att nå ut på ett effektivt sätt. Det finns därmed en risk för att skolor och huvudmän får olika budskap från de statliga myndigheterna och att det blir utydligt vad som förväntas utifrån de nationella målen och riktlinjerna.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå hur den statliga tillsynen av skolväsendet kan förbättras och organiseras så att nyttan för huvudmän och skolor ökar
- analysera och föreslå hur det kan säkerställas att huvudmännen får möjlighet till stöd i arbetet med åtgärder till följd av brister som uppmärksammats i samband med tillsyn
- analysera behovet av statlig granskning av skolväsendet, t.ex. utvärdering och kvalitetsgranskning, i syfte att förbättra nyttan för huvudmän och skolor och vid behov föreslå hur en sådan verksamhet ska organiseras
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att Skolinspektionens tillsyn har förstärkts på olika sätt sedan 2010 års skollag infördes. En nyhet i skollagen var att Skolinspektionen fick en generell möjlighet att kombinera sina förelägganden med vite. Sedan den 1 januari 2015 gäller också att Skolinspektionen nu har en skyldighet att förena ett föreläggande med vite i vissa allvarliga fall. Det gäller brister som allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram att Skolinspektionen kan bestämma att en skola ska stängas direkt och vara stängd tills bristerna har åtgärdats om inspektionen upptäcker mycket allvarliga brister i skolan, genom ett s.k. tillfälligt verksamhetsförbud.

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion: regelbunden tillsyn, riktad tillsyn, förstagångstillsyn, tillsyn efter anmälan samt etableringskontroll. Skolinspektionen arbetar också med kvalitetsgranskningar som avser den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.

Utskottet vill uppmärksamma att den tillsynsmodell som Skolinspektionen arbetar med i dag bygger på att tillsynen ska vara behovsanpassad, vilket betyder att myndigheten fokuserar på att besöka de skolor som bedöms ha störst behov av tillsyn, dvs. de skolor med starkast signaler om att det kan finnas elever som inte får den utbildning de har rätt till.

Utskottet kan konstatera att regeringen den 30 mars 2017 tillsatte en särskild utredare som ska analysera och föreslå hur den statliga tillsynen av skolväsendet kan förbättras och organiseras så att nyttan för huvudmän och skolor ökar och hur det kan säkerställas att huvudmännen får möjlighet till stöd i arbetet med åtgärder till följd av brister som uppmärksammats i samband med tillsyn (dir. 2017:37). Utredaren ska även analysera behovet av statlig granskning av skolväsendet, t.ex. utvärdering och kvalitetsgranskning, i syfte att förbättra nyttan för huvudmän och skolor och vid behov föreslå hur en sådan verksamhet ska organiseras.

Utskottet välkomnar den särskilda utredare som har fått i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15).

Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inga skäl att göra några ändringar i den gällande ordningen för Skolinspektionens uppdrag utan anser i stället att man bör invänta resultatet av utredningen om organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet (U 2017:04) och resultatet från den utredare som ska analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet. Med det anförda avstyrks motionerna 2017/18:907 (SD) yrkande 7, 2017/18:1062 (SD) yrkande 5, 2017/18:1423 (M) yrkande 1, 2017/18:2124 (SD) yrkande 1, 2017/18:2339 (V) yrkande 7, 2017/18:2383 (SD) yrkande 1, 2017/18:3601 (KD) yrkandena 17 och 30 och 2017/18:3759 (C) yrkandena 34 och 35.

Särskilda undervisningsformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fjärr- och distansundervisning och entreprenad i skolväsendet.

Jämför reservation 24 (M) och 25 (C).

Motionerna

Fjärr- och distansundervisning

I kommittémotion 2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 begärs att fjärrundervisning ska tillåtas i fler ämnen. Motionärerna framhåller att fjärrundervisning gör det möjligt för små skolor att fortsätta erbjuda undervisning i alla ämnen i stället för att de måste stängs ned.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 10 vill motionärerna att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta

ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor och att möjligheterna med distansundervisning ses över. Motionärerna anser att fjärrundervisning är avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad och för nyanlända elevers tillgång till modersmållärare och studiehandledare.

I motion 2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 anser motionärerna att man bör göra en översyn av lagstiftningen för att kunna tillåta fjärrundervisning inom fler relevanta ämnen och anordna fjärrundervisning på entreprenad.

Även i motion 2017/18:3489 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) föreslår motionärerna att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad. Enligt motionärerna finns det ett behov av att se över lagstiftningen om fjärrundervisning för att möjliggöra för huvudmän inom skolväsendet att använda modern teknologi som ett alternativ för att ge alla barn lika tillgång till utbildning, trygghet och studiero.

I motion 2017/18:2213 av Krister Örnfjäder och Laila Naraghi (båda S) anser motionärerna att man ska överväga att ge Korrespondensgymnasiet i Torsås kommun möjlighet att bedriva riksrekryterande distansundervisning på gymnasienivå utan tidsbegränsningar. Motionärerna framhåller att Korrespondensgymnasiet i dag är den enda vägen till en examen för elever som inte kan studera i en traditionell gymnasieskola.

Entreprenad

I motion 2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 7 vill motionärerna tillåta att kommunala och fristående skolor ska få lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra fristående skolor. Motionärerna framhåller att skollagen är omodern i förhållande till de senaste årens utveckling med fler fristående skolor och skapar problem inom skolväsendet.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 7 begär motionärerna att man ser över möjligheterna att öka samarbetet mellan skolhuvudmän så att lärares kompetens kan delas mellan skolor. Det skulle kunna möjliggöra för skolor att ta in lärare på entreprenad.

Bakgrund och gällande rätt

Fjärrundervisning

Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen [2010:800]).

Närmare regler om fjärrundervisning finns i 5 a kap. skolförordningen (2011:185) och 4 a kap. gymnasieförordningen (2010:2039). Fjärrundervisning får anordnas för elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i modersmål, studiehandledning på modersmålet, moderna

språk, samiska i sameskolan, integrerad samisk undervisning i grundskolan och i teckenspråk. En huvudman kan bedriva fjärrundervisning inom den egna organisationen endast om det saknas en legitimerad och behörig lärare, saknas annan lämplig person när det gäller studiehandledning på modersmålet och integrerad samisk undervisning eller om elevunderlaget är otillräckligt.

Regeringen har beslutat om en försöksverksamhet med fjärrundervisning under perioden augusti 2015–juni 2018 som gör det möjligt för deltagande huvudmän inom den egna organisationen att bedriva fjärrundervisning utan begränsning av ämnen (förordningen [2015:481] om försöksverksamhet med fjärrundervisning). Syftet med försöksverksamheten är att få ett underlag som ger goda förutsättningar att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än de som föreskrivs i 5 a kap. 2 § första stycket skolförordningen och 4 a kap. 2 § första stycket gymnasieförordningen.

Skolverket har utvärderat den fjärrundervisning som pågick fram t.o.m. vårterminen 2017 med stöd av förordningen om försöksverksamhet med fjärrundervisning (Fjärrundervisning Andra redovisningen av regeringsuppdrag enligt regleringsbrev 2015, dnr 2015:1246). I rapporten uppger Skolverket att försöksverksamheten med fjärrundervisning haft liten omfattning. Under vårterminen 2017 deltog två gymnasieskolor och två grundskolor i försöksverksamheten. Skolverket konstaterar att försöksverksamheten bl.a. till följd av den ringa omfattningen inte uppfyller sitt syfte att få underlag som ger goda förutsättningar att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än moderna språk, modersmål, samiska i sameskolan och teckenspråk.

Distansundervisning

Distansundervisning är inte definierad i skollagen. Distansundervisning innebär, till skillnad från fjärrundervisning, att läraren inte undervisar eleverna i realtid. I stället ges undervisningen genom en digital lärplattform där eleverna själva bestämmer när och var de ska utföra sitt skolarbete. I Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget Distansundervisning för i Sverige bosatta elever (U2008/04734/GV) konstateras att syftet med distansundervisning är att öka elevens tillgång till utbildning inom skolväsendet.

Enligt förordningen (2011:682) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Torsås kommun får kommunen, som huvudman, anordna nationella program i gymnasieskolan genom distansundervisning för elever från hela landet. Förordningen är tidsbegränsad och gäller t.o.m. den 1 juli 2022. Utbildningen får dock påbörjas senast höstterminen 2018.

Entreprenad

I 23 kap. skollagen finns det en inledande definition av entreprenad. Med entreprenad avses att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal med någon annan än kommunen,

landstinget eller den enskilde huvudmannen om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (23 kap. 1 § skollagen).

Definitionen innebär att huvudmannskapet behålls och att det således fortfarande är huvudmannen, dvs. kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen, som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen m.m. Entreprenaddefinitionen är neutral i fråga om utförare. Vem som får vara utförare varierar enligt de övriga bestämmelserna om entreprenad i skollagen.

För grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan gäller som huvudregel att uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen får överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 § skollagen). Exempel på sådan verksamhet är skolskjuts, skolmåltider och elevhälsa (prop. 2009/10:165, s. 510).

Uppgifter som avser undervisning är som huvudregel inte tillåtna att överlämnas på entreprenad. Undantag har dock gjorts för några specifika angivna ämnen och verksamheter för vilka entreprenad är tillåten genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2016 (prop. 2015/16:173, bet. 2015/16:UbU18, rskr. 2015/16:315). Det innebär att uppgifter inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Att det är en annan huvudman som får utföra innebär att det är en kommun, ett landsting, staten (dvs. Sameskolstyrelsen genom sameskolan eller Specialpedagogiska skolmyndigheten genom specialskolan) eller en enskild huvudman som får utföra dessa uppgifter. När det gäller enskilda huvudmän får dessa även överlämna uppgifter som avser modersmålsundervisning på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 a § andra stycket skollagen). Den enskilde som utför uppgifterna behöver alltså inte vara en enskild huvudman.

Vidare är det tillåtet att inom gymnasieskolan överlämna uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person (23 kap. 3 b § skollagen).

Inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får även uppgifter som avser fjärrundervisning överlämnas till staten på entreprenad (23 kap. 4 § skollagen). Sådana avtal får dock endast slutas för undervisning i teckenspråk, samiska eller integrerad samisk undervisning i grundskolan (5 a kap. 5 § skolförordningen, 4 a kap. 5 § gymnasieförordningen).

Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmålet får sedan den 1 augusti 2016 överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen, se 23 kap. 1–4 §§ skollagen (prop. 2015/16:173, bet. 2015/16:UbU18, rskr. 2015/16:315).

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad har överlämnat sitt slutbetänkande Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning (SOU 2017:44). Utredningen lämnar förslag om att stärka skolhuvudmännens möjlighet att erbjuda elever i hela landet den undervisning de har behov av i syfte att alla elever ska få en likvärdig tillgång till utbildning. Utredningen föreslår bl.a. att fjärrundervisning ska få användas i fler ämnen och att regler om distansundervisning ska föras in i skollagen. Betänkandet har remitterats av Utbildningsdepartementet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om den gällande regleringen som medger att en huvudman kan bedriva fjärrundervisning inom den egna organisationen om det saknas en legitimerad och behörig lärare eller om elevunderlaget är otillräckligt. För närvarande får fjärrundervisning anordnas i modersmål, studiehandledning på modersmålet, moderna språk, samiska i sameskolan, integrerad samisk undervisning i grundskolan och i teckenspråk. För att få ett underlag för att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än de föreskrivna har regeringen beslutat om en försöksverksamhet under perioden augusti 2015–juni 2018 där deltagande huvudmän inom den egna organisationen får bedriva fjärrundervisning utan begränsning av ämnen. Utskottet kan konstatera att Skolverket uppger i myndighetens utvärdering av försöksverksamheten med fjärrundervisning att den haft liten omfattning. Enligt Skolverket uppfyller inte försöksverksamheten, bl.a. till följd av sin ringa omfattning, sitt syfte att få underlag som ger goda förutsättningar att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än moderna språk, modersmål, samiska i sameskolan och teckenspråk.

Utskottet vill framhålla de lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2016 som medger att uppgifter inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Vidare får även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål överlämnas på entreprenad till en annan huvudman.

När det sedan gäller frågan om en förlängning av försöksverksamheten med distansundervisning i gymnasieskolan i Torsås kommun kan utskottet konstatera att den aktuella förordningen, efter en förlängning, gäller t.o.m. den 1 juli 2022. Utskottet vill uppmärksamma att en ytterligare förlängning av försöksverksamheten är en fråga för regeringen att besluta om.

Utskottet anser när det gäller yrkanden om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen, att utvidga entreprenadbestämmelserna i skollagen, möjligheten till distansundervisning och att öka möjligheterna till samarbete mellan skolhuvudmän att det är frågor som kräver noggranna överväganden. Utskottet vill

därför påminna om att Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad har överlämnat sitt slutbetänkande Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning (SOU 2017:44). I betänkandet behandlas även frågor om möjligheter till samarbete med stöd kommunallagen (2017:725) och skollagen (2010:800). Betänkandet har remissbehandlats. Utskottet avvaktar regeringens beredning av ärendet.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:1788 (C) yrkande 2, 2017/18:2213 (S), 2017/18:3358 (M) yrkande 3, 2017/18:3451 (M) yrkande 7, 2017/18:3489 (C) och 2017/18:3759 (C) yrkandena 7 och 10.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolans digitalisering och elevinloggning.

Jämför reservation 26 (M), 27 (C) och 28 (V).

Motionerna

Skolans digitalisering

I kommittémotion 2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 anser motionärerna att det behövs en strategi för skolans digitalisering för att säkerställa att alla elever får samma förutsättningar till en modern kunskapsskola.

I motion 2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 3 vill motionärerna att man ska främja tekniska lösningar för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten till pornografi för barn och unga i skolan. Motionärerna framhåller att det finns verkningsfulla skydd för företag och organisationer att säkra sina datorer och nätverk.

I yrkande 4 begärs att skolor, oavsett huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk så att pornografiskt material filtreras bort.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 föreslår motionärerna att skolornas behov inför en kommande ökad digitalisering utreds ytterligare. Motionärerna anser att det finns ett behov av ett kunskapslyft hos lärare när barn använder digitala hjälpmedel i skolan.

Elevinloggning

I motion 2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S) anser motionärerna att man inom ramen för it-strategin ska vidta åtgärder som möjliggör framtagande av en gemensam elevinloggning som följer eleven genom hela skolsystemet, dvs. som fungerar oavsett om eleven byter skola, har studieupphåll eller byter bostadsort.

Skolans digitalisering

Nationell it-strategi

Under 2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet (U2015/04666/S). I uppdraget ingick att lämna förslag för en kritisk, säker och ansvarsfull it-användning hos eleverna, t.ex. när det gäller studiero och personlig integritet, samt vid behov föreslå förändringar i läroplaner, kursplaner eller ämnesplaner. Skolverket redovisade uppdraget 2016 (U2016/01646/S och U2016/02148/GV).

I mars 2017 beslutade regeringen om förtydliganden och förstärkningar i bl.a. läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Syftet är att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Ändringarna rör rektorers och lärares uppdrag, skolbibliotekets roll och undervisningen i enskilda ämnen. Sammanfattningsvis är avsikten med ändringarna att införa programmering som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen, att stärka elevernas källkritiska förmåga, att eleverna ska kunna lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med användning av digital teknik, att arbeta med digitala texter, medier och verktyg, att använda och förstå digitala system och tjänster och att utveckla en förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle. Ändringarna omfattade vidare förtydliganden i skolans uppdrag att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför. I exempelvis kursplanen för samhällskunskap i grundskolan har det i det centrala innehållet för ämnet gjorts tillägg om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Regeringen presenterade den 19 oktober 2017 en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Regeringens övergripande mål för den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Strategin innehåller tre fokusområden för de åtgärder som sammantaget ska leda till att det övergripande målet för strategin uppnås. Varje fokusområde innefattar ett mål och flera delmål som ska uppnås till 2022. De tre fokusområdena är digital kompetens för alla i skolväsendet, likvärdig tillgång och användning samt forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter.

Kompetensutveckling om skolans digitalisering

Inom ramen för uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram (U2015/03844/S, U2016/05732/S) har Skolverket under 2016 tagit fram kompetensutvecklingsmaterial med inriktning på att leda digitalisering och hur digitala verktyg kan stödja elevernas lärande i undervisningen. Materialet

riktar sig till huvudmän, skolledare, förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för barn och elever att utveckla digital kompetens samt bidra till effektivisering och utveckling av utbildningen.

Pågående uppdrag om att främja digitaliseringen

I Skolverkets regleringsbrev för 2017 har regeringen gett Skolverket i uppdrag att främja digitaliseringen inom skolväsendet och att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och administration. Arbetet ska utgå från de redovisningar som Skolverket lämnat till regeringen i enlighet med uppdraget att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet (U2016/01646/S och U2016/02148/GV). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2018.

I Skolverkets regleringsbrev för 2018 har regeringen vidare gett Skolverket i uppdrag att arbeta med att främja digitaliseringen inom skolväsendet och med att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration. Arbetet ska utgå från den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet (U2017/04119/S). I arbetet ska även ingå att följa upp målen i strategin och vilket genomslag digitaliseringsstrategin får i verksamheterna. Skolverket ska föra en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting om arbetet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) årligen senast den sista februari med första tillfälle 2019.

Utbildningsutskottets rapport Digitaliseringen i skolan

Utbildningsutskottet beslutade den 22 oktober 2015 att ta fram en översikt av forskningsrön och andra resultat inom området digitaliseringen i skolan och dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen. Utskottet publicerade i maj 2016 rapporten Digitaliseringen i skolan – dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen. Översikten visar sammanfattningsvis att användningen av digitala verktyg i undervisningen har gett effekter på elevers resultat. Vidare framgår i rapporten att eftersom tillgången till och användningen av digitala verktyg varierar betydligt bland Sveriges skolor torde det rimligtvis finnas effekter på likvärdigheten. Det finns bl.a. forskning som visar att likvärdigheten påverkas beroende på om de digitala verktygen används med en genomtänkt pedagogik eller inte. Det sägs också att kvaliteten i undervisningen och elevers inläring påverkas av digitala verktyg, att det finns såväl positiva som negativa effekter och att det när gäller kvaliteten i undervisningen är väsentligt om de digitala verktygen används med en genomtänkt pedagogik eller inte.

Elevinloggning

Skolfederation har en standardiserad inloggningslösning för att förenkla konto- och lösenordshanteringen för såväl användarna på skolsidan, som för

leverantörer av olika läromedel, tjänster och system. Med Skolfederation kan eleverna använda en enda inloggning, single sign-on, för att komma åt tjänster i skolan samt alla de digitala resurser som skolan abonnerar på online (t.ex. läromedel, referensverk eller schemaläggning). Skolfederation har tagits fram under ledning av Sis, Swedish Standards Institute, och drivs av Internet-stiftelsen i Sverige, IIS. För närvarande har Skolfederation 217 medlemmar, varav 152 är användarorganisationer (bl.a. kommunala skolhuvudmän och fristående skolor) och 65 är tjänsteleverantörer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att målet för regeringens it-politik är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Skolväsendet behöver säkerställa att elever och personal har den digitala kompetens som behövs för att möta ett alltmer digitaliserat samhälle.

Utskottet anser att det därför är glädjande att regeringen har beslutat om förtydliganden och förstärkningar i bl.a. läroplaner för grundskolan och gymnasieskolan för att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Förändringarna innebär exempelvis att man ska stärka elevernas källkritiska förmåga och att programmering införs som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen. Utskottet vill också lyfta fram att det även har gjorts förtydliganden i läroplanerna i skolans uppdrag för att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför. Utskottet anser att det inte finns skäl för att föreslå några ytterligare förändringar i denna fråga.

I frågan om att det behövs en strategi för skolans digitalisering kan utskottet konstatera att regeringen presenterade en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet den 19 oktober 2017. Regeringens övergripande mål för den nationella digitaliseringsstrategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Utskottet anser mot bakgrund av detta att motionsyrkandet om en strategi för skolans digitalisering är tillgodosett.

När det gäller frågan om behovet av ett kunskapslyft om digitalisering vill utskottet lyfta fram att Skolverket under 2016 tog fram kompetensutvecklingsmaterial med inriktning på att leda digitalisering och hur digitala verktyg kan stödja elevernas lärande i undervisningen. Materialet riktar sig till huvudmän, skolledare, förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal. Utskottet finner att även denna fråga är tillgodosedd.

När det sedan gäller behovet av en elevinloggning hänvisar utskottet till den standardiserade inloggningslösningen Skolfederation.

Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inga skäl att föreslå några ytterligare åtgärder och avstyrker motionerna 2017/18:670 (S), 2017/18:2339

(V) yrkande 14, 2017/18:3358 (M) yrkande 1 och 2017/18:3466 (C) yrkandena 3 och 4.

Reservationer

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 31 samt avslår motionerna

2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkandena 24 och 26,

2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S),

2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1,

2017/18:2025 av Anette Åkesson (M),

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 14 och 38 samt

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Vi anser att det ska införas nationella kvalitetskrav för skolan. I dag når var fjärde elev inte godkänd nivå i samtliga ämnen i årskurs nio. Fler än 18 000 elever når inte gymnasiebehörighet och det finns skolor där mer än hälften inte når gymnasiebehörighet. Ofta är det skolor i utanförskapsområden som är drabbade. Skolor som har tagit emot många nyanlända elever har svårigheter att ge alla elever tillräckliga kunskaper. Vi kan inte acceptera ett skolsystem som dras isär. Vi vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor som har brister. Det behövs därför reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten. Samtidigt ska skolor och huvudmän som lyckas med sitt uppdrag inte få ändrade förutsättningar.

Det behövs också tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna. I dag är övergången från förberedelseklassen till ordinarie klass inte formaliserad. Vi vill därför att det tas fram underlag för vilka kunskapsmål en elev bör uppnå för att få gå vidare från en klass till en annan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. **Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD)**

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkandena 24 och 26 samt avslår motionerna

2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S),

2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1,

2017/18:2025 av Anette Åkesson (M),

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 14 och 38 samt

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Frågan om läxhjälp har varit aktuell i samhällsdebatten de senaste åren och vi avvisar förslag om att ta bort läxor som ett naturligt och avgörande inslag i lärandet. De förslag som har förts fram har dock inte varit tillräckliga. Vi anser att elever som behöver hjälp med läxläsning ska erbjudas sådant stöd av skolan. Vidare ska elever i grundskolans lägre årskurser ges möjlighet att få läxhjälp när de vistas på fritidshemmen. En av tankarna bakom fritidshemmen är enligt vår mening att de ska komplettera hemmet och föräldrarna. En sådan reform som vi föreslår kommer självklart innebära att fritidshemmen behöver personalförstärkningar så att inte övrig verksamhet blir lidande. Det kommer ändå enligt vår mening att bli betydligt billigare än att anställa extra lärare om skolan i stället skulle erbjuda läxhjälp.

Vi anser också att det är olyckligt att intresset och kunskaperna i matematik och naturvetenskap har fallit drastiskt. Det visar flera internationella kunskapsundersökningar. Mot bakgrund av matematikens och naturvetenskapens oersättliga betydelse för tillgången på goda ingenjörer är detta olyckligt. Vi vill därför att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs. Det skulle öka möjligheterna att upptäcka elever som halkat efter i undervisningen, men tydliggöra vad eleverna ska ha lärt sig efter varje årskurs.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8 och
avslår motionerna
2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkandena 24 och 26,
2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S),
2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1,
2017/18:2025 av Anette Åkesson (M),
2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 31,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 14 och 38 samt
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor är en central jämställdhetsfråga. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) har i en studie visat att skillnaderna mellan pojkar och flickor kan minska om skolorna håller en hög kvalitet. Det är därför viktigt att fortsätta med den skolpolitik som inleddes i alliansregeringen under Liberalernas ledning med höga förväntningar på eleverna, trygghet i klassrummet och skickliga lärare som ges goda förutsättningar att undervisa. Med mer kunskap om genusfrågor i skolan kan lärare och personal arbeta mer effektivt för att könsrollerna inte ska påverka individen negativt. Lika viktigt är det att pojkarna möter fler goda manliga förebilder i skolan som kan möta pojkarna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 14 och 38 samt

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20 och
avslår motionerna

2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkandena 24 och 26,

2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S),

2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S) yrkande 1,

2017/18:2025 av Anette Åkesson (M),

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 31 samt

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Det behöver vidtas åtgärder med anledning av att pojkar har sämre prestationer i skolan än flickor. PISA 2016 visar på markanta könsskillnader. Även om resultaten har förbättrats sedan den förra PISA-studien presterar pojkar fortfarande sämre i skolan och ägnar mindre tid åt läxor än jämnåriga flickor. Särskilt dåligt presterar pojkar i läsförståelse, men även i matematik presterar flickor bättre i undersökningen. Vid analysen av PISA-studien i relation till andra studier konstateras att många pojkar inte känner sig hemma i dagens skolkultur. Pojkarnas sämre prestationer är ett jämställdhetsproblem och ett framtida samhällsproblem som behöver åtgärdas. Lösningar i form av en ökad medvetenhet hos lärarkåren, ett bättre individuellt perspektiv för varje elev och smidigare övergångar mellan grundskola, högre utbildning och arbetsliv framhålls i rapporten från OECD. Att skolan är en lugn miljö präglad av ordning måste också betecknas som en grundförutsättning.

Det totala antalet undervisningstimmar i den svenska grundskolan har minskat över tid, vilket drabbat undervisningstiden i bl.a. svenska. Antalet undervisningstimmar i den svenska obligatoriska skolan är också lägre än genomsnittet i de europeiska länderna. Svenska elever har i en internationell jämförelse betydligt färre undervisningstimmar jämfört med andra EU-länder. Denna utveckling behöver vändas. Därför behöver elever mer lärodd tid och svenska och läsning behöver särskilt prioriteras. Det behövs en översyn av vad lärarna faktiskt lägger sin arbetstid på. Utvecklingen under ett flertal år har varit att den faktiska tiden för ämnesundervisning trängs undan av fler och fler uppgifter som läggs på lärarna. Alliansregeringen inledde en satsning på fler lärare i grundskolan och mindre klasser i lågstadiet som gör att utrymmet för en bättre inläring ökar framför allt i de lägre årskurserna. Det kommer fortfarande att behövas mer insatser för att värna en god utveckling av läsförståelsen. Undervisningstiden i ämnet svenska med fokus på läsning bör därför på sikt utökas.

För de obligatoriska skolformerna (grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan) finns s.k. timplaner enligt vilka eleverna är garanterade en minsta undervisningstid i varje ämne. I timplanerna anges den totala undervisningstid som eleven ska få i ett visst ämne under hela sin tid i skolan. Fördelningen av undervisningstiden är däremot inte närmare reglerad, exempelvis över olika stadier eller årskurser. Alliansregeringen initierade frågan och den nuvarande regeringen har sänt en promemoria på remiss med förslag som innebär att grundskolans timplan ska stadiindelade. Detta syftar till att underlätta för huvudmännen att garantera att eleverna får den undervisningstid de har rätt till. Den stadiindelade timplanen bedöms även leda till en mer likvärdig skola och underlättar för enskilda elever om de vill byta skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7 och avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 och

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att skolans ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna behöver utredas och tydliggöras. Vi kan inte acceptera ett skolsystem som dras isär. Vi vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor som har brister. Det behövs därför reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten. Samtidigt ska skolor och

huvudmän som lyckas med sitt uppdrag inte få ändrade förutsättningar. I de fall skolan inte lyckas genomföra de åtgärder som krävs behövs ett utökat statligt ansvar. Vi anser därför att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten ska övergå till statligt huvudmannaskap. Detta gäller oavsett vem som är huvudman. Vid behov ska en skola kunna läggas ned.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att grundskolan och gymnasieskolan ska få ett statligt huvudmannaskap. För att tackla dagens stora problem inom gymnasieskolan måste staten ta över huvudmannaskapet från kommunerna. Vi har också en stor utmaning i den massiva immigration med nya elever som varken behärskar svenska språket eller har hunnit anamma svensk kultur. För att få en likvärdig skola på grundskolan och i gymnasiet där både rika och mindre välbeställda kommuner har en skola av acceptabel kvalitet behöver vi ett statligt huvudmannaskap. En annan fråga är lärarnas sjunkande status som av nästan alla debattörer i frågan utmålas som ett stort problem. Enligt vår mening är ett statligt huvudmannaskap den effektivaste enskilda åtgärden för att vända utvecklingen och höja lärarnas status. Vi anser att kommunerna inte har den kompetens som krävs för att styra skolan och här måste staten gå in med en högre professionell kompetens. Vi anser att i ett första steg ska organisationen

och huvudmannaskapet för studie- och yrkesvägledningen, it, skolhälsovården och den administrativa personalen övergå till statlig regi. För att klara utmaningarna dagens skola står inför krävs ett fast och professionellt styre från statens myndigheter och politiker. Vi anser att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Det bör tillsättas en utredning i syfte att införa ett statligt huvudmannaskap för hela skolväsendet. Det kommunala huvudmannaskapet med 290 olika sätt att styra skolan har skapat ett byråkratiskt system. Med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår från behoven kan de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling. Med ett nationellt ansvarstagande kan den negativa trenden vändas och skolsystemet ges förutsättningar att bli likvärdigt. Enligt vårt förslag ska det vara en bred parlamentarisk utredning som tillsätts som ska ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Skolväsendets olika delar ska hänga ihop, och därför bör man belysa frågan om huvudmannaskap i fråga om skolväsendets samtliga delar. Utredningen bör ta fasta på vilka positiva effekter kommunaliseringen av skolan har fått och som kan behållas. Även konsekvenserna för

kommunernas ekonomi måste analyseras, liksom en lång rad frågor som hur arbetsgivaransvaret bäst ska utövas och hur reformen ska genomföras för att alla yrkeskategorier ska vara förberedda.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Kommunaliseringen av skolan i början av 1990-talet är huvudförklaringen till skolans minskade likvärdighet, försämrade kunskapsresultat samt lärarnas försämrade arbetssituation och status. Det bör uppmärksammas att det var Liberalerna som i regeringsställning fick igenom förändringar där staten tog ett allt större ansvar för skolan. Men nu måste nästa steg tas som innebär att staten tar över hela huvudansvaret för skolan. Staten ska vara arbetsgivare för rektorerna och lärarna och ansvara för uppföljning så att eleverna får så mycket kunskaper som möjligt med sig. En utredning bör tillsättas under 2018 som tar fram förslag på formerna för en modern skola med staten som huvudman för de offentliga skolorna där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 2 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och avslår motionerna

2017/18:499 av Robert Hannah (L) yrkande 7,

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2017/18:829 av Olle Thorell (S),

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Det behövs ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden. Ett bekymmer för många familjer på landsbygden är avståndet till barnens skola. Tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generösa så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras. Kommunerna bör vidare ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. Det ska även vara möjligt för en skola att ta emot elever från två länder i gränsbygder. Kristdemokraterna ser vikten av att värna tillgången till öppen förskola på landsbygden, som gärna kan drivas i samverkan med det civila samhället. Skolan ska ge insikt i och kunskap om föreningsliv och entreprenörskap, värden som är grundläggande för en fortsatt livskraftig landsbygd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Val av skola, punkt 3 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 4 och 6,

2017/18:2244 av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (båda M),

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 5 och

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 29.

Ställningstagande

Dagens system med ett fritt skolval i grundskolan måste avskaffas. I stället behövs ett nytt system med en vision om allas likvärdiga rätt till kunskap. Genom ett omvänt perspektiv på skolplaceringar och genom ett borttagande av de fristående skolornas möjligheter att använda sig av segregering antagningsregler, kan en modell som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever skapas. För att skapa bättre förutsättningar för likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser bör skolplaceringar i grundskolan utgå från upptagningsområden där en elev i första hand placeras i en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola nära hemmet, men bör även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund. Skolplaceringar i grundskolan bör utgå från upptagningsområden där en elev placeras i en kommunal skola.

Efter att en skolplacering meddelats bör det dock även ges möjlighet för föräldrar och elever att komma med alternativa önskemål. Ett sådant önskemål ska motiveras särskilt. Skäl för annan placering skulle t.ex. kunna vara att en skola har en särskild inriktning eller särskild pedagogik. Det kan också handla om sociala skäl eller funktionsnedsättning hos en elev och att eleven kan få bättre stöd vid en viss skola. Vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde som skolan ligger i och i andra hand enligt en strikt närhetsprincip. Varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare och övriga berörda.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Val av skola, punkt 3 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 29 och
avslår motionerna
2017/18:1672 av Maria Ferm (MP) yrkandena 4 och 6,
2017/18:2244 av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (båda M),
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Ett område där det behövs tydligare regler är skolskjuts. I dag är kommunerna endast skyldiga att erbjuda skolskjuts till en kommunal skola, även om det finns en friskola som ligger närmare elevens hem. Kommunerna har olika regler för när skolskjuts ska beviljas. Kommunerna bör i stället tillämpa reglerna för skolskjuts lika, oavsett huvudman och därför bör det införas en allmän princip som anger när en elev är berättigad till skolskjuts.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Ett fritt och aktivt skolval, punkt 4 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M),
Ulrika Carlsson i Skövde (C), Maria Stockhaus (M), Annika Eclund
(KD) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:1444 av Jörgen Warborn (M),
2017/18:3039 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 10 och 11,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 27 och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 31 och 33.

Ställningstagande

Vi värnar rätten till det fria skolvalet och välkomnar att Skolkommisionen i sitt slutbetänkande (SOU 2017:35), liksom den parlamentariska friskolekommittén, slår fast att valfriheten och friskolorna är här för att stanna. För oss i Alliansen är det självklart att föräldrar och elever ska kunna välja skola. Det viktigaste för oss är att kvaliteten på undervisningen är hög oavsett om den enskilda skolan drivs av en kommun eller av en privat aktör. Att kunna välja skola möjliggör också till att motverka den boendesegregation som finns i landet. Att begränsa och försvåra det fria skolvalet löser inte de utmaningar och problem som finns i en del skolor.

Vi står upp för en skola där klassresan börjar redan i klassrummet och där skolan ska ge alla elever samma förutsättningar att lyckas oavsett socioekonomisk bakgrund. Där såväl stöd som stimulans ges utifrån elevens behov. Det innebär att varje skola, oavsett huvudmannaskap, måste hålla en hög kvalitet men också att föräldrar och elever ska få möjlighet att själva aktivt välja en skola som passar just deras enskilda behov, även utanför det egna bostadsområdet.

Elever som inte väljer skola själva blir placerade i en skola i enlighet med närhetsprincipen. Det innebär att de som inte känner till det fria skolvalet inte ges möjlighet att själva få välja. Vi värnar således det fria skolvalet och möjligheten att välja mellan olika skolor. Valfriheten är en rättighet som alla elever ska garanteras. För att säkerställa att alla elever ges möjlighet att använda denna rättighet vill vi att det införs ett aktivt skolval i Sveriges samtliga kommuner. Det är något som även Skolkommisionen förespråkar. För att det aktiva skolvalet ska bli möjligt att göra för alla bör informationsinsatserna öka och jämförelser mellan skolorna bli tydliga.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Fristående skolor, punkt 5 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12 samt avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,
2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,
2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Ställningstagande

Vi anser att om Skolinspektionen i sin tillsyn bedömer att en skola har kvalitetsbrister ska det upprättas en åtgärdsplan. Därefter ska dessa skolor åläggas ett obligatoriskt kunskapskontrakt med nationella resurser kopplade till åtgärder som forskningen visar stärker kunskapsresultaten. Det ska inte vara möjligt för ägare till fristående skolor som tecknar kunskapskontrakt eller ställs under statligt huvudmannaskap att ta ut vinst.

Vi anser också att man bör se över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor skulle kunna se ut. Ett kommunalt huvudmannaskap innebär att varje kommun har en egen modell för hur deras kösystem till skolan utformas. Vi vill på sikt se ett mer enhetligt kösystem där samtliga skolor ingår. Kösystemet måste utformas transparent och rättssäkert för både skolhuvudmän och elever och kunna ta hänsyn till familjer som exempelvis vill välja skola över kommungränserna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Fristående skolor, punkt 5 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6 samt
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2
och

avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),
2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,
2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Ställningstagande

Det uppstår stora problem när fristående skolor etablerar sig i en kommun där det inte råder underetablering av skolor, utan där den kommunala skolan fungerar bra och är i jämvikt med elevunderlaget. Följden kan bli att bra och populära kommunala skolor riskerar att läggas ned, till många föräldrars och elevers stora sorg. För dessa elever och föräldrar minskar valfriheten med friskoleetableringen. Skolinspektionen tar inte hänsyn till en kommuns organisation när den fattar beslut om friskoleetableringar med stöd av gällande lagstiftning. Vi anser därför att det ska ställas större krav på att få öppna en friskola. Det ska enligt vår mening finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser ge, t.ex. en viss pedagogisk profil eller språkskola, för att en friskola ska få starta. Fristående skolor ska dock kunna etableras om det råder underetablering av skolor i kommunen.

Det finns många exempel på när kommunala skolor sålts till privat verksamhet, s.k. kommunala avknoppningar, till kraftigt underpris och att skattebetalarna då har blivit lurade på sina inbetalade skattemedel. Vi anser därför att skolbyggnader och skolverksamhet som byggts upp under lång tid av en kommun med skattebetalarnas pengar inte ska få säljas till privata aktörer om det inte föreligger ett akut nedläggningshot av den kommunala skolan.

Under de senaste åren har det framkommit uppgifter om att fristående skolor startats och drivits med lån och bidrag från stater utanför Europa. Detta har skett i ganska ringa omfattning men är ändå uppseendeväckande. Det är enligt vår mening osannolikt att en stat på andra sidan jordklotet skulle finansiera en friskola i Sverige utan att ha politiska, religiösa eller strategiska skäl för detta. Detta handlar i grunden om säkerhetspolitik. Därför vill vi införa ett förbud för enskilda personer eller organisationer utanför Norden att finansiera fristående skolor eller förskolor. Detta gäller både lån, räntefria lån samt rena bidrag. Undantag ska kunna göras för de skolor som klassas som internationella, International Baccalaureate och skolor utomlands avsedda för svenska elever. Detta ska regleras i skollagen.

Vi förespråkar inget vinstförbud eller vinstbegränsning av de fristående skolorna. Däremot vill vi att alla fristående skolor ska ha en ekonomisk buffert om en skola skulle komma på obestånd. Det ska då finnas medel att driva friskolan vidare tills dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. Skolinspektionen ska godkänna denna buffert och tillse att inga vinster tas ut innan bufferten är säkrad.

Vi anser att fristående och kommunala skolor ska ha lika villkor. Fristående gymnasieskolor har möjlighet att begränsa mottagandet till en viss grupp elever, t.ex. elever som är i behov av särskilt stöd (15 kap. 33 § skollagen). Avsikten är att en skola ska kunna specialisera vissa utbildningar för elever med exempelvis dyslexi, inlärningsproblem eller koncentrationssvårigheter. Det är självklart bra att fristående gymnasieskolor tar emot elever med speciella behov. Det som skapar orättvisa fördelar till de fristående skolornas fördel är att den kommunala skolan inte har denna möjlighet att välja ut enskilda grupper. Kommunen har skyldighet att ge alla elever undervisning och ge dem rimliga förutsättningar och får inte exkludera någon elev. Detta anser vi strider mot principen att fristående skolor och kommunala skolor ska verka på samma villkor.

Vi menar således att utgångsläget måste vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever. Samtidigt ska en enskild skola – oavsett om skolan är fristående eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov.

Eftersom ekonomin är viktig för religiösa fundamentalistiska grupper bör regeringen utreda vilka ekonomiska band som finns mellan å ena sidan offentligt finansierade trossamfund, och å andra sidan vissa fristående skolor som på papperet inte styrs av trossamfund men som ändå har starka kopplingar till sådana.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Fristående skolor, punkt 5 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38 samt avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,

2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10 och

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28.

Ställningstagande

I många områden som drabbas av utanförskap och kriminalitet är det viktigt att det finns en stark skola med högpresterande lärare för att kunna vända utvecklingen och skapa en positiv förankring i området. Det bör därför göras särskilda ansträngningar för att höja resultaten och kunskapsnivån genom att man underlättar för nya fristående aktörer att starta och ta över underpresterande skolor. Etableringen av en friskola har i många bygder varit avgörande för ortens fortlevnad. Det kan innebära att barn och unga slipper flera timmar i buss till närmaste skola. När en kommunal skola läggs ned måste det därför bli lättare för andra aktörer att ta över så att inte elever och familjer kommer i kläm. Kommunen måste i god tid informera berörda familjer när stora förändringar, likt en skolnedläggning, diskuteras. Kommunen ska ha en skyldighet att genom en öppen förfrågan undersöka om det finns någon annan aktör, t.ex. ett privat företag eller ett föräldrakooperativ, som vill och kan ta över verksamheten. Det bör vidare finnas ett snabbspår för de fristående skolor som ansöker om att ta över en nedläggningshotad skola.

Det är inte rimligt att behöva stå i kö till en skola från födseln för att vara säker på en plats. Det missgynnar speciellt nyanlända elever och elever från socioekonomiskt svaga familjer som inte tidigt gör ett aktivt val av skola. Samtidigt visar forskningen att föräldrar som har råd flyttar närmare de bra skolorna eftersom det råder en strikt närhetsprincip. En översyn av kösystemet till skolor behöver göras för att göra skolan mer likvärdig.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Fristående skolor, punkt 5 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,
2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Ställningstagande

För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för fristående skolor förändras. Det är framför allt den flitigt använda möjligheten att använda köer för antagning som har de stora segregeringseffekterna. I många fall kan det krävas flera års kötid för antagning. Det är något som är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starkare hem. Elever födda i Sverige får dessutom en fördel gentemot utlandsfödda elever. Möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör därför tas bort.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Fristående skolor, punkt 5 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10 och
avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Ställningstagande

Fristående skolor med tvåspråkig profil och inriktning mot något av minoritetsspråken är ovärderliga för att hålla minoriteternas kultur och språk levande i Sverige. Deras situation är svår och läget har förvärrats på senare år. Exempelvis tvingades den sverigefinska skolan i Örebro att stänga 2014 efter en långvarig konflikt med kommunen om skolpengens utformning. Frågan prövades i kammarrätten och friskolan vann, men då hade skolan redan fått lägga ned verksamheten. Tvåspråkiga skolor med minoritetsspråksprofil är viktiga för att ge fler möjlighet att lära sig sitt minoritetsspråk på djupet. Samtidigt är rekryteringsgruppen smal och den tvåspråkiga inriktningen kan också leda till högre kostnader. Det behövs därför en genomgång av förutsättningarna för tvåspråkiga skolor med profilering mot någon av de nationella minoriteterna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Fristående skolor, punkt 5 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 28 och avslår motionerna

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD),

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M),

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 2,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 5 och 12,

2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 10,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 18 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 36 och 38.

Ställningstagande

Enligt likabehandlingsprincipen ska skolpengen fördelas på samma grunder till både de kommunala och fristående skolorna. Det finns otydligheter i det

nuvarande regelverket som rör kommunernas redovisningsskyldighet till de fristående huvudmännen, vilket ger upphov till många tvister. En fristående skola kan överklaga en kommuns beslut om ekonomisk ersättning till en förvaltningsdomstol. Domstolens avgörande blir sedan vägledande för vad som kan anses vara ett transparent underlag. Men juridiska processer tar både tid och resurser i anspråk. Det vore bättre om det fanns tydliga föreskrifter om hur kommunernas redovisning av skolpengen till huvudmännen ska se ut. Friskolekommittén har presenterat förslag för ökad öppenhet, insyn och offentlighet som kommer att kunna bidra till ökad tydlighet. Transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska därför stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Nya religiösa friskolor, punkt 6 (SD, L)

av Christer Nylander (L), Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 24.

Ställningstagande

Det bör införas ett förbud för nya religiösa friskolor. Religiösa friskolor riskerar att leda till att fler barn, däribland nyanlända barn och barn boende i utsatta områden, isoleras från det svenska samhället och får möta färre elever med svenska som modersmål. Skolan som ska vara en brygga in i samhället riskerar i stället att bli en enklav som isolerar barnen från resten av samhället.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Tillsyn, punkt 7 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5 och
2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD)
yrkande 1 och
avslår motionerna
2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M)
yrkande 1,
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1,
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 17 och 30 samt
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Vi anser att man ska ställa samma krav på regelefterlevnad av skollagen på religiösa friskolor som på övriga skolor och att kontrollen av konfessionella friskolor ska bli hårdare. Vi misstänker att undervisningen på vissa religiösa friskolor inte bedrivs enligt de villkor som har beslutats av riksdagen. Det är oacceptabelt att sådant förekommer i ett modernt land som säger sig vila på en humanistisk och demokratisk värdegrund. Vi vill därför att regeringen säkerställer att styrdokument och lagstiftning efterlevs i praktiken. Det ska gälla samma krav på efterlevnad av skollagen på religiösa friskolor som på övriga skolor. Vi anser också att tillsynen över religiösa friskolor ska skärpas, antalet oanmälda besök till både fristående och kommunala skolor ska utökas och att de fristående skolor som inte lever upp till kraven ska stängas. Det behövs ökade resurser för detta uppdrag. Vidare ska det skrivas en rapport efter genomförda inspektioner av kommunala och fristående skolor. Rapporterna ska ha i syfte att elever och föräldrar lättare ska kunna ta del av varje skolas betygsnivå och annan information som antalet anställda lärare, deras utbildningsnivå och hur organisationen ser ut. Alla rapporter ska vara offentliga och publiceras på Skolinspektionens, kommunens och de berörda skolornas webbplatser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Tillsyn, punkt 7 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 34 och 35 samt avslår motionerna
2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5,
2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1,
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) yrkande 1 och
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 17 och 30.

Ställningstagande

I dag finns det såväl fristående som offentliga skolor som håller en för låg kvalitet. Att komma till rätta med dessa kvalitetsbrister är avgörande för skolan. Det är nödvändigt med högre och tydligare kvalitetskrav på alla huvudmän, oavsett regi. De skolor, oavsett huvudman, som allvarligt bortser från kvaliteten i sin verksamhet och inte förmår att komma till rätta med sina brister ska kunna stängas snabbare än vad som är möjligt i dag. Driften ska sedan kunna övertas av en utförare som kan visa att den har förutsättningar att återgå till en hög kvalitet. För att säkerställa att elever inte drabbas ska verksamheten tillfälligt kunna drivas av den aktuella tillsynsmyndigheten tills en annan huvudman är på plats. Kraven ska vara likvärdiga oavsett ägarförhållanden.

Det finns både fristående och kommunala skolor som är bra och sådana som är dåliga. Skolinspektionen behöver stärka kvalitén i sin tillsyn och i stället för att inspektera alla skolor lika mycket fokusera på skolor som missköter sig och inspektera skolor med goda resultat och få kända problem mer sällan. Det kommer att ge ett bättre nyttjande av Skolinspektionen. För att försäkra sig om att huvudmännen, fristående såväl som kommunala lever upp till styrdokumentet bör skolor i större utsträckning än i dag utsättas för oanmälda granskningar av Skolinspektionen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Tillsyn, punkt 7 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna
2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5,
2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1,
2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) yrkande 1,
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 17 och 30 samt
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Skolan är en av de vanligaste platserna för unga tjejer att utsättas för sexuella trakasserier. Detta är något som polisens nationella operativa avdelning (NOA) har konstaterat i en rapport om anmälda sexuella ofredanden 2011–2016. I Friendsrapporten från 2017 beskriver organisationen att de har mött flera elever och lärare som är så vana vid sexuella trakasserier att de ser det som en del av vardagen och att det är så tjejer och killar betar sig mot varandra. Det är oacceptabelt att sexuella trakasserier har blivit en del av vardagen för många unga. Det bör ges ett uppdrag att kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Tillsyn, punkt 7 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 17 och 30 samt avslår motionerna
2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 5,
2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD) yrkande 1,
2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD) yrkande 1 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Skolinspektionen har tillsynsansvar för skolan, vuxenutbildningen, fritidshemmet, förskolan och annan pedagogisk verksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning. Verksamheten handlar om att hitta avvikelser och fel. Kvalitetsutvecklingen inom den svenska skolan skulle dock gynnas av att Skolinspektionen ges i uppdrag att också ge förbättringsorienterad återkoppling till de skolor som granskats av inspektionen som stöd för att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem. Det skulle kunna handla om att inte bara söka avvikelser och brister utan att också lyfta fram goda exempel så att skolor kan lära av varandra och i dialog ge vägledning för hur kvalitetsbrister ska kunna åtgärdas. Tillsynen ska vara ändamålsenlig och fokusera på väsentligheter.

Det viktiga är att lyfta de svaga skolorna, inte att hålla tillbaka de som är bra. Men de skolor som har stora brister i verksamheten, och som därigenom inte kan erbjuda eleverna den skolgång de har rätt till, ska stängas av Skolinspektionen. För de barn som då tvingas byta skola kan detta vara svårt men det måste ändå vara bättre att få gå färdigt sin utbildning i en skola som håller hög kvalitet än att gå kvar i en dålig skola. Vetskapen om att skolor som inte håller måttet kan läggas ned kan få till följd att man tar tag i skolans problem tidigare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2,

2017/18:2213 av Krister Örnfjäder och Laila Naraghi (båda S),

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 7,

2017/18:3489 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 7 och 10.

Ställningstagande

Alla elever i Sverige ska ha tillgång till en skola av hög kvalitet, oavsett var i landet man bor. På mindre orter möter dock skolorna andra utmaningar än skolor i större städer. Fjärrundervisning, som innebär att läraren undervisar elever via videolänk i realtid, gör det möjligt för små skolor att fortsätta erbjuda undervisning i alla ämnen i stället för att behöva stängas ned, vilket skulle tvinga elever att flytta eller resa långt för att få sin undervisning. Vi vill därför att fjärrundervisning ska vara tillåtet i alla ämnen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Särskilda undervisningsformer, punkt 8 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2,

2017/18:3489 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 7 och 10 samt avslår motionerna

2017/18:2213 av Krister Örnfjäder och Laila Naraghi (båda S),

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Möjligheterna att öka samarbetet mellan skolhuvudmän bör ses över för att möjliggöra att lärares kompetens kan delas mellan skolor. Skolor har olika förutsättningar, och likvärdighet är inte detsamma som likriktning. För att möta elevernas och skolornas skiftande behov av lärarkompetens måste systemet med huvudmannaskap bli mer flexibelt. Små skolor på landsbygden skulle då kunna dela på lärare när de inte hittar rätt kompetens. Det skulle vidare kunna möjliggöra för skolor att ta in lärare på entreprenad. Företag skulle exempelvis kunna specialisera sig på matematikundervisning och hyra ut sina tjänster till skolor som har behov av duktiga pedagoger.

Fjärrundervisning är i dag inte tillåtet i grundskolan annat än när det gäller undervisning i modersmål, samiska i samiska skolan, moderna språk och teckenspråk. Det är alltså olagligt att i grundskolan bedriva fjärrundervisning i alla andra ämnen som barn förväntas tillgodogöra sig. Detta är synnerligen

anmärkningsvärt med tanke på tillgången till stort teknologiskt kunnande och utvecklade lösningar där välfärdsteknologin utvecklas snabbt. Staten har skyldighet och ansvar att tjäna hela landets befolkning och skapa förutsättningar för att hela landet ska leva och frodas. Fjärrundervisning är avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad. Men den är också avgörande för nyanlända elevers tillgång till modersmåls lärare och studiehandledare. Skickliga och kompetenta lärare på landsbygden eller i storstadsregionerna skulle genom fjärrundervisning kunna nå fler elever. Det är därför viktigt att fjärrundervisning tillåts i alla relevanta ämnen och att kommunala och fristående skolor ska få möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor. Genom fjärrundervisning skulle kompetens kunna delas över hela landet, och lärare skulle kunna fördela sin tjänst på flera skolor utan att själva dagligen behöva åka mellan de olika skolorna. Fjärrundervisning stärker likvärdigheten samt ökar kvalitén och tillgängligheten. Lagstiftningen om fjärrundervisning bör därför ses över med syfte att möjliggöra för huvudmännen inom skolväsendet att använda modern teknologi som ett alternativ för att ge alla barn lika tillgång till utbildning, trygghet och studiero. Vidare bör möjligheterna till distansundervisning ses över.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. It i skolan, punkt 9 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S),

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 och

2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

I dag finns det stora skillnader i digitaliseringen mellan olika skolor. För att säkerställa att alla elever får samma förutsättningar till en modern kunskaps-skola behövs en strategi för digitalisering av skolan och ett råd av experter för skolans digitalisering. En digital strategi bör bl.a. innehålla följande:

- Stöd för att huvudmän ska kunna välja digitala verktyg som höjer kunskapsresultaten.
- Stöd till en utbyggnad av digital infrastruktur i skolan.
- Fortbildning för lärare med fokus på digitala lärverktyg.
- En metodik och utbildningar som har till syfte att stötta lärares användning av digitala lärverktyg.
- Ett uppdrag om att stötta utvecklingen och spridningen av framgångsrika metoder.
- Alla lärare får kunskap om metodik och didaktik i en digital skolmiljö från lärarutbildningen, inklusive digitala lärverktyg.
- Forskning om digitala metoder i skolan.
- Ett uppdrag till förskolan att aktivt arbeta för ett likvärdigt digitalt lärande.
- Att förskollärares it-kompetens säkerställs i utbildning och fortbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. It i skolan, punkt 9 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S),

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 och

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Många skolor har inte något filter på sina datorer och nätverk som selekterar bort pornografiskt material. Skolverket har genomfört en undersökning som visar att under 2015 blockerade drygt hälften av grund- och gymnasieskolorna åtkomsten av visst material på internet, t.ex. våld och pornografi (se Skolverkets rapport den 23 mars 2016 om IT-användning och IT-kompetens i skolan – Skolverkets IT-uppföljning 2015, dnr 2015:00067). På marknaden finns verkningsfulla skydd för företag och organisationer att säkra sina datorer och nätverk. Det finns således avancerade tekniska lösningar på marknaden som kan sortera bort pornografi som förekommer i sammanhang där den inte hör hemma, bland barn och unga i skolan. Tekniska lösningar som används i

undervisningen på förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudmannaskap, bör främjas för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten till pornografi för barn och unga.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. It i skolan, punkt 9 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 och
avslår motionerna

2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S),

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Skolverket jobbar aktivt med att ta fram nationella strategier för digitalisering. Det är positivt men det får samtidigt inte gå för fort. Barnombudsmannen (BO) har i sitt remissvar på betänkandet Hur står det till med den personliga integriteten? – En kartläggning av Integritetskommittén (SOU 2016:41) påpekat att det finns ett behov av ett kunskapslyft hos lärare när barn använder digitala hjälpmedel i skolan som indirekt kan kartlägga dem och deras användande av informations- och kommunikationsteknik. BO varnar för att skolors olika ekonomiska förutsättningar kan påverka resultaten på de nationella proven om dessa digitaliseras. När inte alla skolor har samma tillgång till modern teknik eller lärare med digital kompetens kan en elevs skola få ett direkt inflytande över elevens resultat på de nationella proven. Skolornas behov inför en kommande ökad digitalisering bör därför utredas ytterligare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:23 av Jeff Ahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett rimligt och attraktivt regelverk för kommunala friskolor och fritidshem ska se ut och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:178 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för konfessionella friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för religiösa trossamfund att få driva skolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:499 av Robert Hannah (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av regelskärpningar som gör att skattemedel inte lämnas till religiösa skolor, religiösa samfund eller etniskt baserade föreningar som uppmanar till hedersrelaterat våld och förtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:519 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa fler skoldagar per läsår och utöka den garanterade undervisningstiden i grundskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:520 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återförstatligande av skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som tar fram formerna för en modern skola med staten som huvudman för de offentliga skolorna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:670 av Olle Thorell m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för it-strategin vidta åtgärder som möjliggör framtagande av en gemensam elevinloggning som följer eleven genom hela skolsystemet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:829 av Olle Thorell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av ersättningen till boendekommuner för familjehemsplaceringar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:905 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk gymnasieskola och kommunala vuxenutbildningen ska få ett statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:906 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundskolans lägre årskurser ska ges möjlighet att erbjuda läxhjälp på fritis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:907 av Robert Stenkvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lika villkor för fristående och kommunala skolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friskolor måste bygga upp en ekonomisk buffert och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot kommunala avknoppningar av skolor och förskolor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda finansiering av friskolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samma krav på regelefterlevnad av skollagen ska ställas på religiösa friskolor som på övriga skolor samt att kontrollen av konfessionella friskolor ska bli hårdare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk grundskola ska få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlighet vad gäller olika skolors resultat samt hur dessa ska publiceras och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever som behöver hjälp med läxläsning ska erbjudas sådant stöd av skolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1243 av Sotiris Delis (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta att fristående skolor inkluderas i lagen om valfrihetssystem (LOV), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1394 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ytterligare åtgärder för att få fler unga att klara skolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1423 av Christian Holm Barenfeld och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör fokusera mer på trygghet och studiero i sina utvärderingar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1444 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1565 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i skollagen för att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1672 av Maria Ferm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ett större ansvar för att mer av resurser fördelas till de skolor som har det tuffast och de huvudmän som tar det största ansvaret för mottagande av nyanlända elever, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en högre andel behöriga och erfarna lärare på skolor med de tuffaste utmaningarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den s.k. Nyköpingsmodellen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra urvalskriterierna till skolor för att skolan åter ska bli en mötesplats för barn med olika bakgrund och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av lagstiftning rörande utbildning och vård för att riva hinder för digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1914 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om för- och grundskolans uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2025 av Anette Åkesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella timplanen bör ange undervisningstid i minuter alternativt timmar per vecka för att säkerställa en mer likvärdig mängd undervisning för alla elever i svenska grundskolor, och inte fortsätta lura eleverna på undervisningstid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2124 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolor som drivs av trossamfund eller har en nära koppling till sådana och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka ekonomiska band som finns mellan offentligt finansierade trossamfund och vissa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2213 av Krister Örnfjäder och Laila Naraghi (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Korrespondensgymnasiet möjlighet att bedriva riksrekryterande distansundervisning på gymnasienivå utan tidsbegränsningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2244 av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolskjutsar för unga med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolplaceringar i grundskolan bör utgå från upptagningsområden där en elev placeras i en kommunal skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör ges möjlighet att komma med alternativa önskemål vid skolplacering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för friskolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning i syfte att införa statligt huvudmannaskap för hela skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör få i uppdrag att specifikt kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolornas behov inför en kommande ökad digitalisering bör utredas ytterligare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2383 av Richard Jomshof och Carina Ståhl Herrstedt (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna i enlighet med vad som framgår i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stopp för nya religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3039 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna rätten till det fria skolvalet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa rätten till aktivt skolval i samtliga kommuner i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3358 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för skolans digitalisering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3424 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3451 av Fredrik Schulte m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett regelverk som möjliggör för grundskoleelever att välja skolor som ligger i andra kommuner än de som eleverna är folkbokförda i och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av reglerna om tillståndsgivning för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3466 av Ola Johansson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja tekniska lösningar för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten av pornografi för barn och unga i skolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk som används i undervisningen så att pornografiskt material filtreras bort och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3489 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nationella kvalitetskrav för skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud för friskolor som är ställda under ett kunskapskontrakt att ta ut vinst och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett aktivt skolval i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information om skolval på fler språk än svenska och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor kan se ut och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor som en central jämställdhetsfråga och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3587 av Tina Acketoft m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvåspråkiga skolor med minoritetsspråksprofil och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undervisningstiden med fokus på läsning och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidga Skolinspektionens uppdrag till att också ge förbättringsorienterad återkoppling som stöder skolorna i arbetet med att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett aktivt och fritt skolval bör införas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska tillämpa reglerna för skolskjuts lika, oavsett huvudman, och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur skolor med stora brister i verksamheten, och som därigenom inte kan erbjuda eleverna den skolgång de har rätt till, ska stängas och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast införa stadieindelad timplan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder med anledning av att pojkar har sämre prestationer i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fristående aktörer att ta över underpresterande skolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka samarbetet mellan skolhuvudmän så att lärares kompetens kan delas mellan skolor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna med distansundervisning ses över och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla det fria skolvalet och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor, oavsett huvudman, som återkommande får kritik ska kunna stängas och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om verka för att Skolinspektionen fokuserar på skolor som missköter sig samt ökar antalet oanmälda granskningar och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en skyldighet för kommuner att erbjuda andra aktörer att ta över nedläggningshotade skolor samt att inrätta ett snabbspår hos Skolinspektionen för de friskolor som ansöker om att ta över en nedläggningshotad skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en översyn av kösystemet till skolor och tillkännager detta för regeringen.